

Міністерство освіти і науки України
Університет митної справи та фінансів

Факультет фінансовий
Кафедра фінансів, банківської справи та страхування

Кваліфікаційна робота магістра

на тему: Управління ринковим ризиком банку

Виконав: здобувач освіти групи ФК23-1м
Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»

Степанян Артур Арменович

(прізвище, ім'я та по-батькові)

Керівник: к.е.н., доц. Губа М.О.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рецензент _____

(місце роботи)

(посада)

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Дніпро – 2025

АНОТАЦІЯ

Степанян Артур Арменович. Управління ринковим ризиком банку
Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок». – Університет митної справи та фінансів, Дніпро, 2025.

У роботі розглянуто теоретичні аспекти управління ринковими ризиками в банківській сфері. Проаналізовано діяльність АТ «АБ «РАДАБАНК» у сфері ризик-менеджменту, зокрема діагностовано існуючу систему управління ринковими ризиками та оцінено її ефективність. Виявлено основні проблеми, що стримують підвищення ефективності ризик-менеджменту. Розроблено пропозиції щодо вдосконалення методів оцінки ризиків, впровадження сучасних автоматизованих систем управління та підвищення кваліфікації персоналу банку.

Кваліфікаційна робота складається з вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків. Загальний обсяг роботи – 78 сторінок, містить 6 таблиць, 6 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 55 найменувань.

Ключові слова: ринкові ризики, управління ризиками, банківські установи, оцінка ризиків, прогнозування.

ANNOTATION

Stepanian Artur Armenovych. Bank Market Risk Management Master's qualification thesis for obtaining the degree of Master in specialty 072 "Finance, Banking, Insurance, and Stock Market". – University of Customs and Finance, Dnipro, 2024.

The thesis examines the theoretical aspects of market risk management in the banking sector. The study analyzes the activities of JSC "AB 'RADABANK'" in the field of risk management, diagnosing the existing market risk management system and evaluating its effectiveness. Key issues hindering the improvement of risk management efficiency have been identified. Proposals have been developed to enhance risk assessment methods, implement modern automated management systems, and improve the qualifications of the bank's staff.

The qualification thesis consists of an introduction, three chapters, conclusions, a list of references, and appendices. The total length is 78 pages, including 6 tables, 6 figures, and 2 appendices. The list of references contains 55 sources.

Keywords: market risks, risk management, banking institutions, risk assessment, forecasting.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ I.....	7
ОСНОВИ РИНКОВОГО РИЗИКУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В БАНКІВСЬКОМУ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТІ.....	7
РОЗДІЛ 2I.....	29
АНАЛІЗ РИНКОВИХ РИЗИКІВ В АТ "АБ "РАДАБАНК" ТА ВИЯВЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ АСПЕКТІВ	29
2.1. Діагностика поточної системи управління ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК"	29
2.2. Аналіз рівня ринкового ризику банку	34
2.3. Основні проблеми управління ринковими ризиками	49
РОЗДІЛ 3	53
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИНКОВИМ РИЗИКОМ В АТ "АБ "РАДАБАНК"	53
3.1. Удосконалення методів управління ринковим ризиком.....	53
3.2. Інструменти мінімізації ринкових ризиків	62
3.3. Перспективи вдосконалення ризик - менеджменту в банку	70
ВИСНОВКИ.....	77
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	79
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний банківський сектор перебуває під постійним впливом зовнішніх і внутрішніх ризиків, що обумовлюють необхідність підвищення ефективності управління ринковими ризиками. Зростаюча динаміка фінансових інновацій, нестабільність макроекономічного середовища, а також виклики, пов'язані із глобалізацією фінансових ринків, створюють додаткові загрози для стабільності банківських установ. Ринкові ризики, зокрема валютний, процентний та ціновий ризики, мають суттєвий вплив на фінансовий стан банків та їх здатність забезпечувати стабільну роботу в умовах мінливості ринку.

Забезпечення ефективного управління ринковими ризиками є пріоритетним завданням для банківських установ. Воно включає в себе впровадження сучасних методів оцінки та моніторингу ризиків, таких як Value at Risk (VaR), стрес-тестування, аналіз сценаріїв, а також адаптацію міжнародних стандартів ризик-менеджменту. Особливу увагу слід приділити автоматизації процесів управління ризиками, яка дозволяє значно підвищити точність аналізу і швидкість прийняття управлінських рішень.

Останнім часом зростає роль інформаційних технологій у ризик-менеджменті банків. Використання цифрових рішень дозволяє банкам ефективніше аналізувати дані, прогнозувати майбутні зміни ринкових умов і відповідно адаптувати свої стратегії. Це є особливо важливим в умовах посилення конкуренції на банківському ринку та зростаючих вимог регуляторів до систем ризик-менеджменту.

Дослідженню проблем управління ринковими ризиками присвячено роботи таких науковців, як Андрущенко С.М. [1], Бондаренко Р.І. [2], Васильєва Н. [3], Внукова Н.М. [4, 5], Вовчак О.Д. [6], Волкова Н.І. [7], Гнатюк А.П. [8], Гончаренко О.В. [10]. Зокрема, у їхніх роботах розглянуто вплив макроекономічних факторів, методи оцінки ризиків, підходи до хеджування

ринкових ризиків і використання інформаційних технологій у ризик-менеджменті.

Незважаючи на значний внесок дослідників у розвиток теорії та практики управління ринковими ризиками, окремі аспекти цієї проблеми потребують подальшого вивчення. Серед них – адаптація сучасних підходів до специфіки діяльності українських банків, удосконалення моделей прогнозування ринкових ризиків, а також впровадження інтегрованих автоматизованих систем ризик-менеджменту. Все це підкреслює актуальність обраної теми дослідження.

Метою кваліфікаційної роботи є дослідження теоретичних основ і практичних аспектів управління ринковими ризиками в комерційному банку, зокрема АТ "АБ "РАДАБАНК", а також визначення напрямків удосконалення методів управління ринковими ризиками на основі узагальнення теоретичних підходів та результатів аналізу практичного досвіду банку.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення таких завдань:

- узагальнити теоретичні підходи до визначення суті ринкових ризиків та їх ролі в системі управління банківським ризиком;
- дослідити функції банку в управлінні ринковими ризиками та роль внутрішніх політик і процедур;
- визначити основні методи оцінки та управління ринковими ризиками в діяльності АТ "АБ "РАДАБАНК";
- проаналізувати поточну систему управління ринковими ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК";
- оцінити ефективність застосовуваних методів управління ринковими ризиками в банку;
- розробити напрями вдосконалення методів управління ринковими ризиками в банку;
- обґрунтувати шляхи підвищення ефективності управління ринковими ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК".

Об'єктом дослідження є діяльність банку як суб'єкта управління ринковими ризиками, а також процеси оцінки та управління ринковими ризиками в діяльності АТ "АБ "РАДАБАНК".

Предметом дослідження є теоретичні основи та практичне втілення механізмів управління ринковими ризиками в банку, а також аналіз поточної системи управління цими ризиками та її вдосконалення.

Методи дослідження. У роботі використано комплексний підхід, який поєднує різноманітні методи наукового дослідження. Системний метод та аналіз стали основою для розробки змісту та структури роботи. Метод моделювання дозволив сформулювати принципи управління ринковими ризиками в банку. Методи абстрагування та узагальнення сприяли створенню категоріального апарату та висновків. Метод порівняння був застосований для аналізу та синтезу інформації, а графічний і табличний методи використано для візуалізації даних.

Практичне значення отриманих результатів полягає в розробці рекомендацій, спрямованих на вдосконалення діяльності банку в управлінні ринковими ризиками, підвищення ефективності застосовуваних методів оцінки та управління цими ризиками, а також впровадження нових інструментів для забезпечення стійкості банку до можливих фінансових загроз.

Інформаційну базу дослідження становили законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють діяльність банків, статистичні та аналітичні дані Національного банку України, наукові публікації фахівців з питань ринкових ризиків та їх управління в банківській сфері, інформаційні ресурси мережі Інтернет, а також фінансова звітність АТ "АБ "РАДАБАНК".

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків, подана на 90 сторінках, містить 6 таблиць, 6 рисунків, 2 додатки. Список використаних джерел включає 55 найменувань.

РОЗДІЛ I

ОСНОВИ РИНКОВОГО РИЗИКУ ТА ЙОГО МІСЦЕ В БАНКІВСЬКОМУ РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТІ

Ринковий ризик є однією з ключових складових ризиків, з якими стикаються сучасні фінансові установи, включаючи банки. Цей ризик виникає внаслідок можливих фінансових втрат, пов'язаних зі змінами ринкових умов, які можуть вплинути на вартість фінансових інструментів, що перебувають в активі банку. У ширшому сенсі ринковий ризик визначається як ймовірність того, що зміни в цінах на активи або ставках можуть призвести до втрат для фінансової установи. Це може бути наслідком коливань у процентних ставках, валютних курсах, вартості товарів або цінних паперів.

Однією з причин важливості ринкового ризику є його потенційно масштабний вплив на фінансові результати банків. Наприклад, значні коливання на фінансових ринках можуть призвести до суттєвих втрат у портфелях цінних паперів або активів, які банк утримує. Це може в свою чергу знизити рівень капіталу банку, призвести до необхідності вжиття заходів з регулювання або ж навіть загрожувати його ліквідності. Тому ефективне управління ринковим ризиком є пріоритетом для банківської сфери.

Розуміння сутності ринкового ризику вимагає вивчення різних його складових, які визначають його прояви в банківській практиці. В основному ринковий ризик поділяється на кілька основних категорій: валютний ризик, процентний ризик, ціновий ризик та товарний ризик[15,с.45-48].

Валютний ризик є одним із найактуальніших аспектів ринкового ризику, особливо для банків, що здійснюють міжнародні операції. Цей ризик виникає через коливання валютних курсів, які можуть вплинути на вартість активів і зобов'язань, номінованих у різних валютах. Наприклад, якщо банк має активи у доларах США, а його зобов'язання в євро, будь-яке зміщення валютних курсів може призвести до значних фінансових втрат або прибутків.

Основними джерелами валютного ризику є зміни у політичній та економічній ситуації, які можуть впливати на попит і пропозицію на валютному ринку. Наприклад, політичні рішення, що впливають на торговельні відносини між країнами, можуть суттєво змінити валютні курси. Водночас зміни в грошово-кредитній політиці можуть також призвести до підвищення або зниження вартості валют, що має значення для банків, які здійснюють операції в іноземних валютах.

Банки можуть управляти валютним ризиком за допомогою різних фінансових інструментів. Одним з найбільш поширених методів є використання валютних свопів, які дозволяють банкам обмінювати свої валютні зобов'язання на інші валюти за фіксованим курсом. Це допомагає зменшити ризик, пов'язаний зі змінами валютних курсів. Іншим важливим інструментом є валютні форварди, які дозволяють банкам зафіксувати курс на певну дату в майбутньому. Ці фінансові інструменти допомагають знизити невизначеність, пов'язану з валютними коливаннями.

Валютний ризик є важливим аспектом фінансового управління в банках, особливо для тих, хто активно працює з іноземними валютами. Зміни валютних курсів можуть суттєво впливати на баланс активів і зобов'язань, оскільки вони вимірюються у валюті, яка не є національною. У випадку девальвації національної валюти (наприклад, гривні) вартість валютних активів у національній валюті зростає. Це може призвести до покращення фінансових результатів за рахунок переоцінки валютних активів. Однак одночасно зростають і зобов'язання перед клієнтами та контрагентами, які мають депозити або кредити в іноземній валюті, що може збільшити ризик для банку.

Крім того, валютні коливання можуть впливати на дохідність операцій банку. Наприклад, у періоди значної волатильності маржа від обмінних операцій та кредитування в іноземній валюті може зменшуватися. Особливо це відчутно під час нестабільності на фінансовому ринку або змін у регуляторній політиці Національного банку України.

Іншим важливим аспектом є валютний геп – невідповідність між активами і зобов'язаннями банку в конкретній валюті. У разі, якщо зобов'язання в іноземній валюті перевищують активи, девальвація гривні створює додаткове фінансове навантаження. Навпаки, зміцнення національної валюти може зменшувати дохідність валютних операцій у разі переваги активів над зобов'язаннями.

Зміни валютного курсу також впливають на клієнтів банку, які мають кредити в іноземній валюті. Зростання курсу долара або євро підвищує фінансове навантаження на позичальників, що може призвести до збільшення прострочених платежів і зростання кредитного ризику.

Для управління валютним ризиком банк застосовує різні стратегії, включаючи використання фінансових деривативів для хеджування ризиків, збалансування валютного портфеля та обмеження рівня валютного гепу. Такий підхід дозволяє зменшити вплив зовнішніх факторів і забезпечити стабільність банківської діяльності навіть у складних ринкових умовах[9].

Процентний ризик, у свою чергу, виникає через коливання процентних ставок, які можуть вплинути на доходи банку. Наприклад, якщо банк надає кредити за фіксованою ставкою, а ставки на ринку зростають, це може призвести до зменшення його прибутку, оскільки він не зможе підвищити ставку за вже виданими кредитами. Це важливо враховувати, оскільки процентний ризик може негативно впливати на фінансову стійкість банку.

Процентний ризик є вагомим чинником, який впливає на стабільність фінансових показників банку. Цей ризик виникає через зміну ринкових відсоткових ставок, що може впливати як на активи, так і на зобов'язання банку, а також на його операційний дохід.

Одним із ключових проявів процентного ризику є вплив на процентну маржу – різницю між ставками за залученими і розміщеними коштами. Зростання ринкових ставок може збільшувати витрати банку на обслуговування залучених ресурсів, таких як депозити чи міжбанківські кредити, особливо якщо вони залучені на умовах плаваючої ставки. Водночас

активи, розміщені за фіксованими ставками, не забезпечуватимуть відповідного зростання доходів, що призведе до скорочення маржі.

Крім того, процентний ризик впливає на ринкову вартість активів банку. Наприклад, зі зростанням ставок знижується вартість боргових цінних паперів із фіксованим доходом, які можуть перебувати в портфелі банку. Це, у свою чергу, може зменшити обсяг капіталу банку та його здатність виконувати нормативи ліквідності й достатності капіталу.

Іншою важливою складовою процентного ризику є так званий геп за строками активів і зобов'язань. Якщо банк має значний обсяг короткострокових зобов'язань та довгострокових активів, то зміна ставок може створювати додатковий тиск на його ліквідність. У випадку зниження ставок банк може втрачати потенційні доходи за довгостроковими активами, які залишаються прив'язаними до попередніх, вищих ставок.

Для управління процентним ризиком банки використовують кілька підходів. Серед них: оптимізація структури активів і зобов'язань, застосування інструментів хеджування, таких як свопи відсоткових ставок, і регулярне проведення аналізу чутливості до змін ставок. Крім того, банк підтримує політику диверсифікації свого портфеля, аби мінімізувати втрати від зниження вартості окремих активів.

Ефективне управління процентним ризиком дозволяє не лише забезпечувати стабільність доходів, але й підтримувати конкурентоспроможність навіть за умов високої волатильності на фінансових ринках [2].

Ціновий ризик виникає у випадках, коли банк має інвестиції в цінні папери або інші фінансові інструменти, вартість яких може піддаватися коливанням. Це може стосуватися акцій, облігацій, фондів та інших інвестицій. Зміни в ринкових умовах можуть призвести до суттєвих втрат для банків, особливо якщо у них є великі портфелі таких активів.

Одним із основних аспектів цінового ризику є волатильність фондового ринку. Якщо банк активно інвестує в акції чи інші фондові інструменти, зміна

їх вартості може суттєво вплинути на баланс банку. Наприклад, зниження цін на акції може призвести до зменшення вартості інвестиційного портфеля банку, що, у свою чергу, відобразиться на фінансових показниках і, ймовірно, на капіталі банку.

Ціновий ризик також впливає на дохідність банку від операцій з облігаціями та іншими борговими інструментами. У разі зміни процентних ставок або зміни загальних економічних умов, ринкова вартість облігацій може коливатися. Якщо ціни на облігації знижуються, банку може бути складно реалізувати їх за бажаною ціною, що призводить до фінансових втрат. Такі коливання також можуть вплинути на ліквідність банку, особливо якщо у його портфелі є значні обсяги цих інструментів.

Також ціновий ризик може виникати у разі коливань на ринках товарів або валют, якщо банк має інвестиції чи зобов'язання, пов'язані з такими ринками. Наприклад, зниження ціни на нафту чи метали може вплинути на фінансові результати банку, якщо він здійснює фінансування підприємств, що працюють в цих галузях.

Для зниження цінового ризику банк може використовувати різні методи управління, зокрема диверсифікацію інвестиційного портфеля, застосування хеджування через деривативи (наприклад, ф'ючерсні контракти або опціони на цінні папери), а також впровадження чіткої стратегії моніторингу ринкових умов. Систематичне застосування аналізу чутливості допомагає банку оцінити потенційний вплив змін на ринкові ціни на його активи і запобігти значним збиткам.

Таким чином, ефективне управління ціновим ризиком є важливим для підтримки стабільності фінансових результатів і збереження конкурентоспроможності банку на фінансових ринках[3].

Товарний ризик є ще одним важливим елементом ринкового ризику, який виникає внаслідок коливань цін на товари, такі як енергоносії, сировинні товари та продовольство. Цей ризик може бути критичним для банків, що фінансують компанії, які працюють у цих секторах, або які безпосередньо

інвестують у товарні активи. Наприклад, значне падіння цін на нафту може призвести до зниження доходів компаній, які займаються видобутком та переробкою нафти, і, відповідно, зменшення їх здатності виконувати зобов'язання перед банком.

Управління товарним ризиком може включати використання ф'ючерсів на товари для хеджування ризиків. Ці контракти дозволяють банкам зафіксувати ціну на товар на певну дату, що знижує невизначеність, пов'язану з коливанням цін на ринку. Також важливою є стратегія моніторингу ринкових цін та аналізу макроекономічних факторів, які можуть впливати на ціни на товари.

Ринковий ризик не існує у вакуумі; різні його види можуть взаємодіяти один з одним, підвищуючи загальний рівень ризику для банку. Наприклад, коливання процентних ставок можуть впливати на валютні курси, оскільки зміни в грошово-кредитній політиці можуть вплинути на привабливість інвестицій у різні валюти. Це, у свою чергу, може збільшити валютний ризик для банків, які мають активи або зобов'язання в іноземних валютах. Аналогічно, зміни в цінах на товари можуть впливати на інфляцію та процентні ставки, що створює ланцюгову реакцію, що підвищує ризик для фінансових установ.

Управління цими взаємозв'язками є критично важливим для забезпечення стійкості банківської системи. Банки повинні впроваджувати стратегії, які враховують комплексний характер ринкових ризиків, а також використовувати системи моніторингу, які дозволяють ідентифікувати потенційні загрози до того, як вони можуть спричинити значні втрати.

Оцінка ринкового ризику є складовою частиною управління ризиками в банківській діяльності. Для цього існує кілька методів, які допомагають фінансовим установам аналізувати та вимірювати ризики, пов'язані з ринковими коливаннями.

Одним із найпоширеніших методів є метод варіант-коефіцієнта (VaR), який визначає максимально можливу втрату портфеля за певний період часу

при заданому рівні ймовірності. Цей метод дозволяє банкам оцінити ризик у грошовому вираженні і забезпечує простий спосіб управління ризиками. Проте, важливо пам'ятати, що VaR не може прогнозувати екстремальні ситуації, які можуть виникнути під час ринкових шоків.

Іншим важливим методом є стрес-тестування, яке передбачає оцінку стійкості банківських портфельів до надзвичайних подій, таких як різкі коливання процентних ставок або валютних курсів. Це допомагає банкам зрозуміти, як їхні активи і зобов'язання реагують на екстремальні умови, що може стати основою для розробки стратегій управління ризиками.

Сценарний аналіз також використовується для оцінки ринкового ризику. Він передбачає створення різних сценаріїв ринкових умов, які можуть вплинути на фінансові показники банку. Це дозволяє оцінити потенційні наслідки різних ринкових ситуацій та підготувати відповідні стратегії.

Управління ринковим ризиком є невід'ємною частиною банківської діяльності. Розуміння сутності, видів і методів оцінки ринкового ризику є важливим для забезпечення стабільності фінансової установи. Валютний, процентний, ціновий і товарний ризики вимагають комплексного підходу до їх аналізу та управління, оскільки вони взаємопов'язані і можуть мати кумулятивний вплив на загальний рівень ризику.

Ефективне управління ринковими ризиками дозволяє не лише мінімізувати потенційні втрати, але й створює можливості для отримання прибутку в умовах змінних ринкових умов. В умовах глобалізації фінансових ринків та постійних змін в економіці, банки повинні впроваджувати новітні методи та технології для оцінки та управління ризиками, що дозволить їм залишатися конкурентоспроможними і стійкими до зовнішніх шоків[5].

Таким чином, ринковий ризик є складним і багатограним явищем, яке потребує ретельного аналізу та управління з боку фінансових установ. Лише шляхом впровадження ефективних стратегій управління ризиками банки можуть забезпечити свою фінансову стійкість і стабільність у довгостроковій перспективі. Усі ці ризики мають взаємозв'язок і можуть створювати ефект

множення, що посилює негативний вплив на діяльність банку. Враховуючи цей фактор, банк потребує ретельного моніторингу та оцінки всіх видів ризиків, розробки комплексної стратегії їх управління та застосування відповідних інструментів хеджування для мінімізації потенційних фінансових втрат. Це дозволяє банку не тільки зберігати свою стабільність у умовах високої невизначеності, але й підтримувати конкурентоспроможність на ринку фінансових послуг.

Ринковий ризик є невід'ємною частиною діяльності будь-якого банку, і його рівень може коливатися в залежності від численних зовнішніх та внутрішніх факторів. Розуміння цих факторів є критично важливим для успішного управління ризиками та забезпечення фінансової стабільності. У даному підрозділі буде розглянуто основні макроекономічні та внутрішні фактори, які впливають на ринковий ризик у банківській сфері.

Макроекономічні фактори мають критичне значення для визначення рівня ринкового ризику, з яким стикаються банки. Ці фактори впливають на загальний стан економіки та фінансові умови, в яких функціонують банківські установи. Процентні ставки є одним із найважливіших макроекономічних показників, що визначають вартість запозичення та доходність інвестицій. Зростання процентних ставок, як правило, призводить до зниження цін на облігації та акції, що може вплинути на фінансові результати банків. Коли центральний банк змінює процентні ставки, це впливає на всі фінансові інституції, адже підвищення ставок може збільшити витрати на обслуговування боргу для позичальників. Це особливо актуально для споживчих кредитів і іпотечних позик, що може збільшити рівень неплатоспроможності серед клієнтів.

Інфляція також є важливим макроекономічним фактором, який впливає на ринковий ризик. Вона визначає темпи зростання цін на товари та послуги в економіці. Висока інфляція може призвести до зниження реальної купівельної спроможності населення, що негативно вплине на економічне зростання. Коли інфляція зростає, а номінальні процентні ставки залишаються незмінними,

реальні процентні ставки знижуються. Це може стимулювати споживчі витрати, але одночасно створює ризик для банків, оскільки ймовірність неплатоспроможності позичальників зростає в умовах зростання цін.

Валютні коливання також мають значний вплив на фінансові результати банків. У глобалізованому світі банки часто здійснюють операції в іноземних валютах. Коливання валютних курсів можуть суттєво вплинути на прибутковість, особливо якщо в портфелях є активи або зобов'язання в різних валютах. Це може викликати ризик переоцінки активів та зобов'язань, що, в свою чергу, позначиться на фінансовій стійкості установи.

Економічний цикл, що включає фази зростання та рецесії, також впливає на ринковий ризик. Під час економічного зростання попит на кредитування зазвичай зростає, що може призвести до зниження ринкового ризику, оскільки збільшується кількість позичальників, здатних виконувати свої зобов'язання. Однак у періоди рецесії банки можуть зіткнутися з підвищеним рівнем ризику, оскільки багато позичальників можуть мати труднощі з виконанням своїх фінансових зобов'язань. Банк повинен враховувати ці аспекти у своїй стратегії управління ризиками.

У підсумку, макроекономічні фактори мають значний вплив на рівень ринкового ризику в банках. Процентні ставки, інфляція, валютні коливання та економічні цикли є критично важливими елементами, які банки повинні враховувати при розробці своїх стратегій управління ризиками[4].

Внутрішні фактори банківської діяльності є важливими елементами, що впливають на рівень ринкового ризику. Ці фактори охоплюють управлінські процеси, фінансову структуру, стратегії управління ризиками та корпоративну культуру, які безпосередньо впливають на здатність банку адаптуватися до змін на фінансових ринках. Ефективне управління цими внутрішніми факторами є критично важливим для забезпечення фінансової стійкості та успішності в конкурентному середовищі.

Одним із ключових внутрішніх факторів є управлінська структура та процеси прийняття рішень. Прозорість управлінських рішень та їхня

своєчасність визначають, як банк реагує на зовнішні зміни та ринкові сигнали. Якщо управлінці не можуть швидко адаптувати стратегію до нових умов, це може призвести до зростання ринкових ризиків. Наприклад, повільна реакція на зміни у процентних ставках може загрожувати прибутковості банку, адже активи та зобов'язання можуть опинитися у невідгідному стані. Ключовим є також визначення та реалізація стратегії управління ризиками, що включає в себе виявлення, оцінку та моніторинг ризиків, пов'язаних із ринковими умовами.

Фінансова структура банку також має значення для оцінки його ринкового ризику. Співвідношення власного та залученого капіталу визначає, наскільки банк здатний витримувати фінансові потрясіння. Високе співвідношення боргу до капіталу може збільшити вразливість до ринкових змін, оскільки зростають витрати на обслуговування боргу. У разі несприятливих ринкових умов, таких як зростання процентних ставок або падіння цін на активи, банк може опинитися під тиском ліквідності.

Крім того, стратегія управління ризиками повинна враховувати специфіку портфелю активів. Різноманітність активів у портфелі може допомогти зменшити загальний ринковий ризик. Наприклад, інвестиції в різні види фінансових інструментів, такі як акції, облігації та деривативи, можуть знизити вплив коливань окремих ринків. Однак важливо також оцінювати кореляцію між різними активами, оскільки висока кореляція може призвести до збільшення ризику в умовах ринкової нестабільності.

Корпоративна культура також має значний вплив на здатність управляти ризиками. Створення середовища, в якому ризики визнаються і управляються на всіх рівнях організації, є важливим для успішного функціонування банку. Важливо, щоб усі співробітники, незалежно від їхньої посади, усвідомлювали ризики та їх можливі наслідки. Навчання та підвищення кваліфікації працівників у сфері управління ризиками можуть суттєво покращити сприйняття ризиків та сприяти більш ефективним рішенням.

Ефективне внутрішнє управління ризиками включає в себе регулярний моніторинг ринкових умов та аналіз потенційних загроз. Це дозволяє своєчасно вжити заходів для пом'якшення негативного впливу на фінансові результати. Наприклад, у разі зростання ризику неплатоспроможності позичальників, банк може вжити заходів для посилення процедур кредитного оцінювання або переглянути умови кредитування.

У підсумку, внутрішні фактори відіграють важливу роль у формуванні ринкового ризику. Управлінська структура, фінансова стабільність, стратегія управління ризиками та корпоративна культура впливають на здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі та ефективно управляти ризиками, що, у свою чергу, впливає на конкурентоспроможність на ринку[18].

Технологічні фактори стали ключовими у формуванні ринкового ризику для фінансових установ. У сучасному світі швидкий розвиток інформаційних технологій не лише відкриває нові можливості, але й ставить нові виклики перед банками. Інноваційні рішення, такі як штучний інтелект, великі дані, автоматизація та блокчейн, можуть суттєво поліпшити управління ризиками, але також створюють нові ризики, пов'язані з кібербезпекою та адаптацією до швидких змін у ринкових умовах.

Однією з основних технологій, що впливають на ринковий ризик, є штучний інтелект (ШІ). Використання алгоритмів машинного навчання дозволяє здійснювати аналіз великих обсягів даних, що, в свою чергу, дозволяє банкам виявляти патерни та тренди, які можуть свідчити про потенційні ризики. Наприклад, за допомогою аналізу даних про кредитоспроможність клієнтів банк може вчасно реагувати на зміни, що відбуваються в економіці. Це дозволяє вжити необхідні заходи для зменшення ризиків, пов'язаних з кредитуванням, і забезпечити стабільність фінансових операцій.

Крім того, системи аналізу великих даних надають можливість отримувати точніші прогнози щодо поведінки фінансових ринків. З їхньою допомогою можна здійснювати моніторинг цінових змін активів, що

допомагає у формуванні більш ефективних інвестиційних стратегій. Завдяки використанню технологій, банки можуть краще розуміти потреби своїх клієнтів і адаптувати свої фінансові продукти відповідно до ринкових тенденцій.

Проте, технологічні інновації також не позбавлені ризиків. Зростаюча залежність від інформаційних систем створює серйозні загрози, зокрема у сфері кібербезпеки. Кіберзлочини, зловживання даними та технологічні збої можуть завдати значних збитків банкам. Наприклад, у разі кібератаки не лише можуть бути втрачені фінансові дані, а й постраждає репутація установи, що може призвести до зниження довіри клієнтів.

Швидкість технологічних змін є ще одним важливим викликом для банків. Вони повинні постійно адаптуватися до нових умов, що виникають через розвиток фінансових технологій (FinTech). Нові учасники ринку, які пропонують інноваційні рішення, можуть створювати тиск на традиційні банки, знижуючи їхню прибутковість. У цій ситуації важливо, щоб банки активно розвивали свої технологічні можливості, впроваджуючи нові рішення та покращуючи існуючі процеси, щоб залишатися конкурентоспроможними.

Не менш важливим є дотримання нормативних вимог у сфері технологій. Зростаючий регуляторний тиск вимагає від банків інвестувати в нові технології, які забезпечують відповідність нормативним стандартам. Це може включати системи управління ризиками, що відповідають новим вимогам, а також програми для моніторингу і контролю ризиків. Адаптація до цих вимог є необхідною умовою для зменшення ризиків, пов'язаних з невідповідністю.

Технологічні фактори є складним, але важливим елементом формування ринкового ризику. Використання сучасних технологій може суттєво підвищити ефективність управління ризиками, але також вимагає уважного підходу до управління новими викликами. Збалансоване впровадження інновацій у фінансовій сфері є запорукою стабільності та успіху банків у конкурентному середовищі [18].

Законодавчі та регуляторні фактори є невід'ємною частиною управління ринковим ризиком у фінансовій сфері. Вони визначають рамки, в яких функціонують банки, і впливають на їхні стратегії управління ризиками. Зміни в законодавстві можуть суттєво вплинути на діяльність банків, тому важливо уважно стежити за цими аспектами, щоб забезпечити стабільність та відповідність вимогам.

По-перше, банки підлягають різним нормативним актам, які регулюють їх діяльність на ринку. Це можуть бути закони про банківську діяльність, правила щодо капітальних вимог, нормативи ліквідності та інші регуляторні акти, що стосуються ведення фінансових операцій. Наприклад, важливим аспектом є дотримання стандартів Базель III, які встановлюють вимоги до капіталу, ліквідності та ризик-менеджменту для банків у всьому світі. Ці вимоги мають на меті підвищення стійкості банківської системи до фінансових шоків, що в свою чергу знижує загальний ринковий ризик.

По-друге, регулятори постійно оновлюють законодавчі рамки, щоб врахувати нові виклики, які виникають на фінансових ринках. Це може включати адаптацію до нових фінансових технологій, а також зміни в економічних умовах. Зокрема, зростання популярності фінансових технологій (FinTech) вимагає від регуляторів розробки нових норм, які б регулювали діяльність не тільки традиційних банків, але й нових гравців на ринку. Для банків це означає необхідність бути гнучкими та готовими до змін, щоб адаптувати свої стратегії до нових умов.

Регуляторні вимоги також впливають на рівень прозорості, який банки повинні дотримуватися у своїй діяльності. Забезпечення прозорості є критично важливим для підтримання довіри з боку клієнтів та інвесторів. Чітке дотримання стандартів звітності і оприлюднення інформації про фінансові показники дозволяє зменшити інформаційний ризик, який також може впливати на ринковий ризик. Наприклад, у разі, якщо банк не виконає вимоги щодо розкриття інформації, це може негативно вплинути на його репутацію та довіру з боку клієнтів.

Крім того, регуляторні органи можуть вживати заходів у випадках, коли банки не дотримуються встановлених норм. Це може включати накладання штрафів, вимогу провести аудит або навіть призупинення деяких видів діяльності. Такі санкції можуть серйозно позначитися на фінансовому стані банку і його здатності управляти ринковими ризиками. Таким чином, банк має бути особливо уважним до виконання всіх регуляторних вимог, щоб уникнути можливих негативних наслідків.

Не менш важливим є питання співпраці між банками та регуляторними органами. Встановлення конструктивного діалогу може сприяти виявленню проблем на ранніх стадіях та допомогти в розробці ефективних рішень. Банк повинен активно взаємодіяти з регуляторами, повідомляючи про потенційні ризики та проблеми, що виникають в процесі діяльності. Це, в свою чергу, може сприяти розробці більш гнучкої нормативної бази, яка б відповідала сучасним умовам.

Отже, законодавчі та регуляторні фактори є важливими для розуміння ринкового ризику. Вони визначають умови, в яких банки здійснюють свою діяльність, а також впливають на їхні стратегії управління ризиками. Ключовим є не лише дотримання чинних норм, але й проактивний підхід до виявлення і управління ризиками, пов'язаними з змінами в законодавстві[5].

Ринковий ризик є складним і багатогранним явищем, яке вимагає комплексного підходу до управління.

По-перше, макроекономічні фактори, такі як економічне зростання, рівень інфляції, зміни в облікових ставках і валютному курсі, безпосередньо впливають на фінансову стабільність банків. Успішний розвиток економіки забезпечує зростання доходів населення, що позитивно відображається на платоспроможності клієнтів. Проте нестабільність, спричинена, наприклад, підвищенням інфляції або коливаннями валютних курсів, може призвести до зростання кредитних ризиків та зменшення попиту на банківські продукти. Таким чином, банк має активно моніторити ці макроекономічні показники, щоб своєчасно реагувати на їх зміни.

По-друге, психологічні фактори також відіграють значну роль у формуванні ринкового ризику. Поведінка інвесторів та споживачів часто базується на емоціях і загальних настроях на ринку. Позитивний інвестиційний клімат може сприяти зростанню попиту на кредити та інвестиційні продукти, в той час як негативні новини чи економічні труднощі можуть призводити до відтоку капіталу і зниження довіри до банківської системи. Важливо вивчати ці психологічні аспекти і на основі отриманих даних адаптувати свою стратегію, щоб зменшити ризики, пов'язані з ринковими настроями.

Технологічні фактори, які розвиваються в епоху цифровізації, також мають величезний вплив на ринковий ризик. Інновації в сфері фінансових технологій (FinTech) змінюють традиційні моделі ведення бізнесу, надаючи нові можливості, але й створюючи нові виклики. Наприклад, збільшення використання електронних платежів і мобільного банкінгу змушує банк адаптувати свої послуги, щоб залишатися конкурентоспроможним. Однак впровадження нових технологій також супроводжується ризиками, такими як кіберзагрози, які можуть вплинути на безпеку та конфіденційність даних клієнтів. Банки повинні розробляти ефективні стратегії для захисту від цих загроз, інвестуючи в технології безпеки та постійно вдосконалюючи їх.

Законодавчі та регуляторні фактори складають ще один важливий аспект управління ринковим ризиком. Регулятори встановлюють правила і вимоги, які банки повинні виконувати для забезпечення стабільності фінансової системи. Дотримання законодавчих норм є критично важливим, оскільки невиконання вимог може призвести до штрафів і зниження довіри з боку клієнтів. Банк повинен активно працювати з регуляторами, щоб забезпечити відповідність своїх операцій встановленим стандартам і вчасно реагувати на зміни в законодавстві[20].

Отже, ринковий ризик є результатом взаємодії численних факторів, які постійно змінюються. Банк має не лише вміти ідентифікувати ці ризики, але й розробляти стратегічні рішення для їх управління. Комплексний підхід до

аналізу макроекономічних, психологічних, технологічних, а також законодавчих і регуляторних факторів забезпечить банку стійкість і успішність у динамічному фінансовому середовищі.

Оцінка ринкового ризику є важливою складовою стратегії управління ризиками. Оскільки банк здійснює різноманітну фінансову діяльність, включаючи кредитування, інвестиції в цінні папери та операції на валютних і фондових ринках, він зазнає впливу ринкових коливань, таких як зміни валютних курсів, процентних ставок та цін на сировинні товари. Ці зміни можуть спричинити фінансові втрати або інші негативні наслідки для банку. Тому ефективна оцінка ринкового ризику є основою для забезпечення стабільності та довгострокової фінансової стійкості банку.

Правильна оцінка ринкового ризику дозволяє банку не тільки визначити ймовірність виникнення збитків, але й розробити стратегії для їх мінімізації. Як учасник фінансових ринків, банк має значні активи і зобов'язання, що пов'язані з коливаннями валютних курсів, процентних ставок і цін на фінансові інструменти. Ці фактори можуть впливати на ліквідність банку, його прибутковість та здатність виконувати зобов'язання перед клієнтами. Тому для банку важливо не лише оцінювати поточні ринкові ризики, а й мати на увазі можливі зміни на ринку, які можуть виникнути в майбутньому.

Банки, як і будь-яка інша фінансова інституція, здійснюють різноманітні фінансові операції, що включають управління інвестиціями, кредитними ризиками, а також активами та зобов'язаннями, які можуть бути піддані впливу змін на ринках. Це зумовлює необхідність регулярної та детальної оцінки ринкового ризику. Методологія оцінки ризику дозволяє не тільки оцінити можливі втрати, але й сформулювати відповідні заходи для управління цими ризиками, що сприяє стабільності банку в умовах волатильності фінансових ринків.

Процес оцінки ринкового ризику в банках включає кілька етапів, починаючи від ідентифікації потенційних загроз та визначення факторів, які можуть призвести до фінансових втрат, і закінчуючи вибором відповідних

методів для вимірювання цих ризиків. Оскільки ринковий ризик охоплює широкий спектр факторів, таких як зміни валютних курсів, процентних ставок, а також ціни на різні активи, банки повинні застосовувати різноманітні інструменти для його оцінки та моніторингу[7].

Враховуючи специфіку діяльності банків, що здійснюють як внутрішні операції на фінансових ринках, так і взаємодіють з міжнародними фінансовими системами, оцінка ринкового ризику повинна бути максимально точною і оперативною. Точна оцінка дозволяє банкам не тільки знизити ризики, але й оптимізувати свою діяльність в умовах глобальної економічної нестабільності. Врахування можливих змін на ринках і прогнозування їх впливу на фінансові показники є важливими інструментами для управління капіталом і ліквідністю банків.

Оцінка ринкового ризику в банках здійснюється за допомогою різних методів, кожен з яких має свої особливості, переваги і обмеження. У банківській практиці важливо використовувати методи, які дозволяють найбільш точно оцінити потенційні фінансові втрати через коливання на ринках. Ефективне використання цих методів сприяє не тільки мінімізації ризиків, але й оптимізації фінансових рішень і управлінських процесів.

Один із найбільш поширених і важливих методів оцінки ринкового ризику – це метод VAR (Value at Risk), який дозволяє визначити максимальні можливі збитки для банку за певний період при заданому рівні ймовірності. Метод VAR є основою для більшості ризик-менеджерських систем, оскільки він дозволяє оцінити загальний ризик портфеля активів банку. Для банків цей метод є важливим, оскільки вони мають різноманітні фінансові інструменти, що підлягають коливанням на валютних і фондових ринках, а також впливу змін процентних ставок. VAR дає змогу банкам чітко визначити, яку суму потенційних втрат вони можуть нести в умовах нормальної ринкової ситуації, а також планувати капітальні резерви для покриття таких ризиків[10].

Важливим методом є також стрес-тестування, яке дозволяє оцінити можливі наслідки для банку у разі виникнення екстремальних ситуацій на

ринку, таких як різкі зміни валютних курсів, економічні кризи або спад на товарних ринках. Стрес-тестування є важливим інструментом для визначення стійкості до кризових ситуацій. Це дозволяє банку краще підготуватися до несподіваних змін на ринках, надаючи можливість вчасно коригувати стратегію управління активами та зобов'язаннями. За допомогою цього методу банк може симулювати різні сценарії економічної нестабільності та оцінити, як вони впливають на фінансовий стан.

Аналіз сценаріїв є ще одним методом, що активно застосовується для оцінки ринкових ризиків. Цей метод дозволяє розглянути різні варіанти розвитку подій на ринку, виходячи з різних припущень про економічні умови. Наприклад, банк може оцінити, як зміняться фінансові результати за умов зниження процентних ставок або за різких коливань на валютних ринках. Аналіз сценаріїв дозволяє більш детально уявити можливі загрози і краще підготуватися до них, приймаючи обґрунтовані рішення щодо зниження ризиків.

Ще одним методом є метод шоків (shock testing), який використовує штучні зміни на ринку для визначення того, як ці зміни впливають на фінансові показники банку. Цей метод часто використовується для тестування реакції банку на конкретні, несподівані зміни – наприклад, на різке зростання процентних ставок або валютних курсів. Використання методу шоків дозволяє банку оцінити, як зміни в економіці можуть вплинути на його портфель активів та зобов'язань.

Кожен із цих методів має свої переваги і недоліки, тому для банку важливо застосовувати комплексний підхід до оцінки ринкового ризику, поєднуючи різні методи для отримання більш точного прогнозу. Використання лише одного методу може призвести до недооцінки або переоцінки ризиків, тому важливо враховувати не тільки стандартні сценарії, а й екстремальні умови, які можуть виникнути на ринку.

Вибір методів оцінки ринкового ризику є ключовим етапом у процесі управління фінансовими ризиками для банку. Оскільки банки активно

працюють на різноманітних фінансових ринках і мають значні активи, що підлягають впливу валютних коливань, змін процентних ставок та інших економічних факторів, важливо вибрати такі методи, які найбільш точно і ефективно відображають специфіку діяльності банку та його ризикові профілі.

Один з основних критеріїв при виборі методів оцінки ринкового ризику для банку – це необхідність поєднання простоти використання з точністю прогнозу. Методика, що застосовується, повинна бути зрозумілою та доступною для реалізації на всіх рівнях управлінської діяльності банку, водночас даючи змогу оцінювати ризики з високим рівнем точності. Тому важливо застосовувати не лише стандартні підходи, але й враховувати індивідуальні особливості банку, включаючи специфіку активів і пасивів, зобов'язань і ризиків, пов'язаних з клієнтськими операціями, а також вплив зовнішніх факторів.

Основний метод, який використовується в банку для оцінки ринкового ризику, – це метод VAR (Value at Risk). Цей метод дає змогу визначити максимальні втрати за певний період при заданому рівні ймовірності, що є особливо важливим для банку, який здійснює операції з фінансовими інструментами, чутливими до ринкових змін. Оскільки банки мають значний портфель валютних активів, а також беруть участь в інвестуванні в цінні папери, застосування методу VAR дозволяє чітко оцінити максимальний рівень можливих втрат у таких умовах. Метод VAR є універсальним для банку, оскільки дозволяє вимірювати ризики не лише для окремих активів, але й для всього портфеля.

Однак, при виборі методу оцінки ринкового ризику банк також враховує необхідність у використанні стрес-тестування для оцінки ризиків у кризових ситуаціях. Ураховуючи волатильність на фінансових ринках та можливість виникнення екстремальних ситуацій, таких як економічні кризи, валютні шоки чи різке коливання процентних ставок, стрес-тестування дозволяє банку визначити, як зміни на ринках впливають на його капітал, ліквідність і

здатність виконувати зобов'язання. Це дозволяє не лише ідентифікувати потенційні загрози для банку, але й розробити плани реагування на них.

Також важливим інструментом є аналіз сценаріїв, оскільки він дає змогу оцінити ризики з урахуванням різних економічних сценаріїв. Наприклад, банк може оцінити, як зміна валютних курсів або процентних ставок вплине на вартість його активів, а також на прибутковість і ліквідність. Це дозволяє краще підготуватися до можливих негативних змін у макроекономічному середовищі, що є важливим для банку, оскільки він працює на міжнародних ринках і має клієнтів із різних країн, що піддаються впливу змін у світовій економіці[8].

Для ефективної оцінки ринкового ризику важливо застосовувати комбіновані методи, оскільки кожен з них дає певну картину ризиків і в поєднанні дозволяють створити більш точну та комплексну оцінку загроз. Використання одного методу може призвести до недооцінки або переоцінки ризиків, тому застосування кількох підходів дозволяє визначити, який саме ризик існує для кожного з фінансових інструментів і як це може вплинути на загальну фінансову стійкість банку.

З другого боку, при виборі методу оцінки ринкового ризику важливо враховувати витрати, пов'язані з його реалізацією. Вибір методу має бути обґрунтованим з точки зору витрат на обчислення і впровадження, що дозволяє оптимізувати фінансові витрати при досягненні високої точності оцінки ризиків. Оскільки застосування складних методів може бути дорогим, доцільно використовувати автоматизовані системи для моніторингу і оцінки ризиків у реальному часі.

Мінімізація ринкового ризику є важливим аспектом стратегічного управління в банках. Ринковий ризик включає в себе різноманітні фактори, такі як зміни валютних курсів, процентних ставок, цін на товари і фінансові інструменти, тому важливо використовувати різноманітні інструменти для зниження потенційних фінансових втрат. Для цього банки використовують фінансові інструменти, зокрема валютні форварди, опціони і ф'ючерси для

хеджування валютного ризику. Це дозволяє зафіксувати курс обміну валют і зменшити вплив коливань валютних курсів.

Для мінімізації процентного ризику широко застосовуються процентні свопи (interest rate swaps), які дозволяють обмінювати фіксовані процентні ставки на змінні або навпаки. Це допомагає оптимізувати витрати на обслуговування боргу і знижує волатильність витрат і доходів, що пов'язані з коливаннями процентних ставок на ринку.

Ці підходи є важливими для забезпечення стійкості банків до змін на фінансових ринках, зокрема в умовах глобальної економічної нестабільності[10].

Одним із важливих інструментів управління ринковими ризиками є використання деривативів для страхування від коливань на фінансових ринках. Банки застосовують різні види деривативів, зокрема опціони та ф'ючерси на фінансові інструменти, щоб знизити ризики, пов'язані з коливаннями цін на сировинні товари, акції та облігації. Наприклад, у разі падіння цін на нафту чи інші важливі товари, банки можуть використовувати ф'ючерсні контракти для зменшення впливу таких змін на свої активи та фінансові результати.

Для зниження цінового ризику на фондовому ринку банки активно застосовують стратегію диверсифікації інвестиційних портфельів. Цей підхід дозволяє зменшити потенційні збитки завдяки розподілу інвестицій між різними активами, такими як акції, облігації, інвестиційні фонди та товари. У разі несприятливих змін на ринку, втрати можуть бути компенсовані іншими, більш стабільними інвестиціями в портфелі.

Крім того, важливим елементом ефективного управління ризиками є регулярний моніторинг ринкових умов. Банки використовують сучасні системи для моніторингу, що дозволяють своєчасно реагувати на зміни на ринках і коригувати стратегії управління ризиками відповідно до поточної ситуації. Це дає можливість передбачати потенційні ризики та своєчасно адаптувати фінансові стратегії.

Ще одним важливим аспектом управління ринковими ризиками є моніторинг ліквідності та управління активами і пасивами. Для банків забезпечення оптимального балансу між короткостроковими і довгостроковими активами та зобов'язаннями є критично важливим, особливо в умовах нестабільності ринків. У разі потреби в додатковій ліквідності банки можуть використовувати резервні фінансові інструменти або залучати кредитні лінії для забезпечення своєчасних платежів і запобігання фінансовим труднощам.

Загалом, банки використовують різноманітні фінансові інструменти і стратегії для мінімізації ринкового ризику, що дозволяє їм зберігати стабільність і конкурентоспроможність на фінансових ринках. Вибір інструментів і підходів залежить від конкретних факторів ризику і економічної ситуації. Комплексний підхід до управління ринковими ризиками є необхідним для забезпечення фінансової стійкості банків у динамічному середовищі.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РИНКОВИХ РИЗИКІВ В АТ "АБ "РАДАБАНК" ТА ВИЯВЛЕННЯ ПРОБЛЕМНИХ АСПЕКТІВ

2.1. Діагностика поточної системи управління ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК"

Акціонерний банк АТ "АБ "РАДАБАНК" є акціонерним товариством, яке було зареєстроване Національним банком України та внесене до державного реєстру банків 3 грудня 1993 року. Станом на початок 2024 року банк має 30 відділень у різних регіонах України: 13 відділень у м. Дніпро та області, 4 – у м. Київ, 3 – у м. Запоріжжя, 3 – у м. Львів, 2 – у м. Харків, а також по одному відділенню в містах Одеса, Тернопіль, Черкаси, Вінниця та Хмельницький. Юридична адреса банку: проспект Олександра Поля, 46, м. Дніпро, 49069, Україна.

Згідно з даними річного звіту, основними цілями банку є розширення клієнтської бази, встановлення довгострокових довірчих відносин з клієнтами, вдосконалення та впровадження актуальних банківських продуктів, а також створення інноваційних послуг для полегшення доступу клієнтів до продуктів банку. Банк активно працює над діджиталізацією своїх сервісів, оптимізацією витрат, збільшенням чистого прибутку, зростанням ефективності бізнесу та розвитком мережі відділень[5].

Одним із ключових завдань є забезпечення прибутковості бізнесу при збереженні гнучкості, швидкості обслуговування та клієнтоорієнтованості за рахунок інноваційних технологій та фінансової обізнаності персоналу.

АТ «АБ «РАДАБАНК» має ліцензії Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для здійснення професійної діяльності на фондовому ринку, зокрема для брокерської та дилерської діяльності, а також для депозитарної діяльності. На основі цих ліцензій банк надає різноманітні банківські та фінансові послуги, зокрема розрахунково-касові послуги,

кредити для фізичних і юридичних осіб, факторингові операції, гарантії, операції з іноземною валютою та банківськими металами, торгівлю цінними паперами, зберігання цінностей, інкасацію коштів, а також випуск банківських карток та довірчі операції.

Пріоритетними ринками для банку є корпоративний, роздрібний та VIP-сегменти. Велику частину банківських послуг клієнти можуть отримати через мобільний додаток «RB24»[5].

Банк також підтримує екологічні стандарти, сприяючи збереженню навколишнього середовища, оскільки система самообслуговування не лише зручна для клієнтів і вигідна для бізнесу, а й позитивно впливає на екологію. Використання веб-банкінгу «RB24» дозволяє клієнтам заощаджувати час та кошти, пропонуючи широкий спектр послуг без необхідності відвідувати відділення банку.

Оцінка відповідності внутрішньої політики управління ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК" є важливим аспектом, який забезпечує стабільну та ефективну діяльність банку в умовах змінного ринкового середовища та зовнішніх і внутрішніх викликів. У даному контексті внутрішня політика банку щодо управління ризиками орієнтована на досягнення максимального балансу між прибутковістю та забезпеченням мінімізації можливих втрат, що можуть виникнути через різноманітні фактори[2,с.21].

Основною метою політики управління ризиками є забезпечення довгострокової фінансової стабільності банку при наданні фінансових послуг клієнтам. Враховуючи великий обсяг операцій та широку мережу відділень, банк активно впроваджує комплексний підхід до оцінки, контролю та зниження ризиків, пов'язаних з різними аспектами його діяльності, зокрема кредитними, ринковими, операційними, ліквідними та правовими ризиками.

Управління кредитними ризиками є однією з ключових складових політики, оскільки банк надає кредити як фізичним, так і юридичним особам.

З метою зменшення ймовірності неповернення коштів, банк використовує розгалужену систему оцінки платоспроможності позичальників,

що включає аналіз фінансового стану підприємств та особистих фінансів фізичних осіб. Внутрішні процедури кредитного аналізу, встановлені ліміти та забезпечення позик, а також ретельний моніторинг виконання зобов'язань дозволяють знижувати ризики неплатежів і прострочених боргів. Важливим елементом є також застосування ризик-орієнтованого підходу, що дозволяє зважувати всі фактори ризику під час прийняття рішень щодо кредитування.

Ринкові ризики, пов'язані з можливими змінами курсів валют, процентних ставок або вартості активів, також є важливою частиною внутрішньої політики управління ризиками. АТ "АБ "РАДАБАНК" активно використовує різні інструменти хеджування для мінімізації цих ризиків. Це включає використання фінансових деривативів та інших інструментів для захисту від коливань валютних курсів і відсоткових ставок, що дозволяє знизити потенційні втрати в результаті ринкових змін[4,с.12].

Операційні ризики, які можуть виникнути через помилки в процесах або відсутність належного контролю, також вимагають значної уваги. Для цього банк запровадив систему внутрішнього контролю та аудиту, яка включає регулярні перевірки процесів, моніторинг їх ефективності та коригування за необхідності. Важливою частиною є також навчання та підвищення кваліфікації персоналу, щоб запобігти людському фактору, що може призвести до операційних помилок.

Управління ліквідністю є критично важливим для стабільності банку, тому АТ "АБ "РАДАБАНК" регулярно проводить оцінку ліквідних резервів і підтримує оптимальний рівень запасів для забезпечення своєї здатності виконувати зобов'язання в будь-який час. Для цього використовується система моніторингу грошових потоків, а також стратегії щодо диверсифікації джерел фінансування та управління активами й зобов'язаннями.

АТ "АБ "РАДАБАНК" у 2023 році демонстрував задовільний рівень ліквідності та платоспроможності, що свідчить про спроможність банку виконувати свої зобов'язання. Коефіцієнт покриття на рівні 1,30 вказує на достатню здатність банку покривати поточні зобов'язання, хоча коефіцієнт

швидкої ліквідності (0,92) відображає можливі труднощі у швидкому виконанні короткострокових зобов'язань[5].

Показники платоспроможності демонструють стабільність банку та певну гнучкість у використанні власного капіталу. При цьому коефіцієнт платоспроможності (0,58) вказує на часткову залежність від зовнішніх джерел фінансування. Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами (0,33) і маневреність власного капіталу (0,18) свідчать про необхідність збільшення частки власних ресурсів для зниження залежності від кредиторів.

У сфері ділової активності АТ "АБ "РАДАБАНК" показав ефективність у використанні активів. Зокрема, коефіцієнт оборотності активів (1,70) і коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості (1,95) свідчать про швидкість обігу активів та зменшення ризиків несвоєчасного погашення боргів. Водночас тривалий строк погашення кредиторської заборгованості (220 днів) може вказувати на затримки в оплаті зобов'язань, що потребує більш ефективного управління ліквідністю [5].

Рентабельність банку знаходиться на належному рівні: коефіцієнт рентабельності власного капіталу (0,14) та рентабельність операційної діяльності (0,17) свідчать про задовільну прибутковість, що є результатом ефективного управління доходами та витратами.

Таким чином, фінансовий стан АТ "АБ "РАДАБАНК" у 2023 році можна охарактеризувати як стабільний, однак для покращення показників доцільно підвищити швидкість обігу активів, зменшити строк погашення кредиторської заборгованості та наростити власний капітал для зниження залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Правові ризики, які можуть виникнути через зміни в законодавстві або невиконання правових вимог, також активно контролюються. Для цього банк підтримує тісну співпрацю з юридичними консультантами та правовими службами, які своєчасно аналізують зміни в законодавстві, регулюванні та фінансовій практиці, що дозволяє забезпечити належне виконання всіх нормативних вимог і мінімізувати можливі правові наслідки[6].

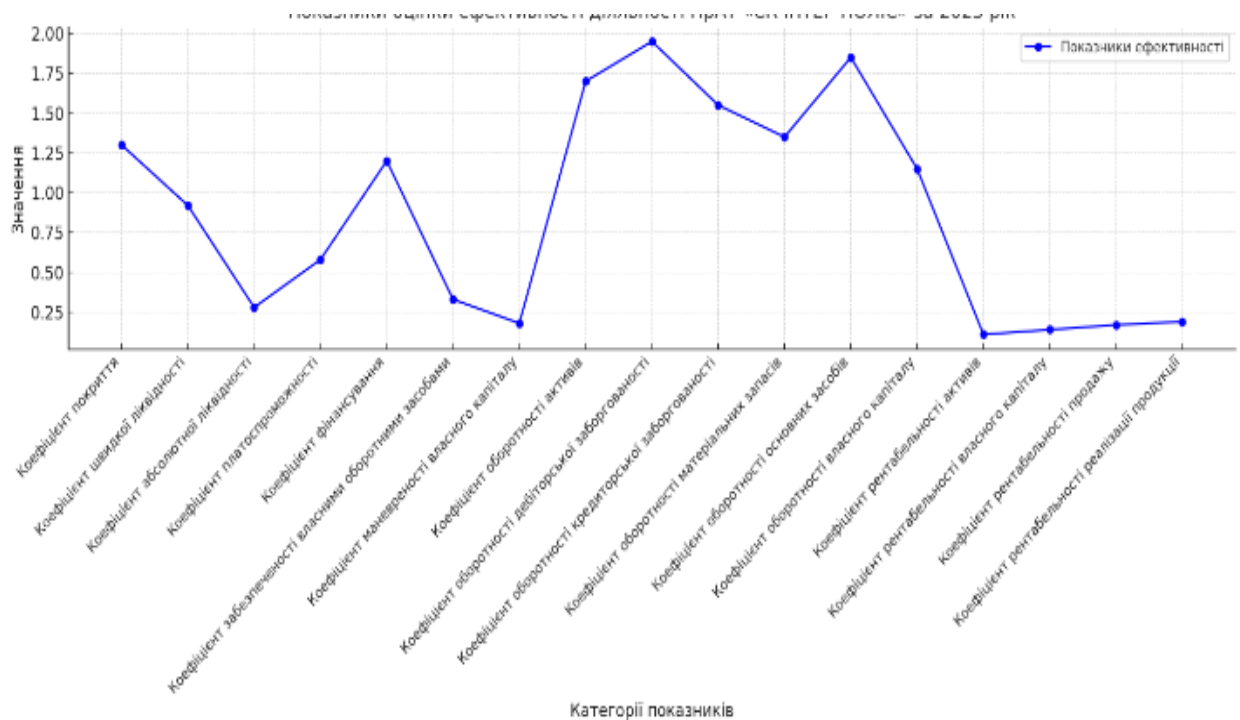


Рис.2.1. Показники оцінки ефективності діяльності АТ "АБ "РАДАБАНК" [35]

Внутрішня політика управління ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК" також передбачає постійну адаптацію до змінюваних умов ринку та технологічних нововведень. Враховуючи тенденцію до діджиталізації фінансових послуг, банк активно розвиває свої мобільні та онлайн сервіси, що дозволяє клієнтам ефективно взаємодіяти з банком та знижувати операційні витрати, при цьому дотримуючись високих стандартів безпеки та захисту даних.

Враховуючи всі аспекти внутрішньої політики управління ризиками, можна зробити висновок, що АТ "АБ "РАДАБАНК" має добре розроблену систему управління ризиками, яка дозволяє банку ефективно реагувати на змінні умови ринку та забезпечувати стійкість і стабільність своєї діяльності навіть у періоди економічних криз або нестабільності.

2.2. Аналіз рівня ринкового ризику банку

Стійкість банку означає перманентну здатність банку відповідати за своїми зобов'язаннями і забезпечувати прибутковість на рівні, достатньому для нормального функціонування у конкурентному середовищі [7, с. 53].

Таблиця 2.1

Економічні нормативи для банків України, встановлені НБУ

№	Назва показника	Нормативне значення
Нормативи капіталу		
H1	Мінімальний розмір регулятивного капіталу	500 млн. грн.
H2	Достатність (адекватність) регулятивного капіталу	Не менше 10%
H3	Достатність основного капіталу	Не менше 7%
Нормативи ліквідності		
H4	Миттєва ліквідність	Не менше 20%
H5	Поточна ліквідність	Не менше 40%
H6	Короткострокова ліквідність	Не менше 60%
Нормативи кредитного ризику		
H7	Максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента	Не більше 25%
H8	Великі кредитні ризики	Не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу
H9	Максимальний розмір кредитів, гарантій та поручительств, наданих одному інсайдеру	Не більше 5%
Нормативи інвестування		
H11	Інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	Не більше 15%
H12	Загальна сума інвестування	Не більше 60%

Джерело: складено на основі [36]

Протягом 2023 р. АТ "АБ "РАДАБАНК" не порушував економічні нормативи, встановлені НБУ, окрім порушення нормативу загальної короткої відкритої валютної позиції. Порушення було технічним і пов'язаним із початком повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України, запровадженням воєнного стану на всій території України та неможливістю закриття угод, укладених з банками-резидентами країни агресора. Станом на 05.05.2023 р. порушення загальної короткої відкритої валютної позиції Банком було усунуто.

На кінець дня 31 грудня 2023 року дані нормативи становили:

Норматив адекватності регулятивного капіталу H2 з урахуванням коригуючих проводок – 19.7% (у попередньому році – 13%); нормативне

значення не менше ніж 10%;

Норматив достатності основного капіталу Н3 з урахуванням коригуючих проводок – 16.38% (у 2021 р. – 13%) нормативне значення не менше ніж 7%.

Таблиця 2.2

Економічні показники АТ "АБ "РАДАБАНК" в 2021-2023 рр.

Найменування статті	Рік			Відхилення, +/-			2023 / 2021, %
	2021	2022	2023	2022 - 2021	2023 - 2022	2023 - 2021	
Рентабельність власного капіталу, %	24,09	2,11	2,64	-21,98	0,53	21,45	11,0
Рентабельність кредитів (за ЧПД), %	12,33	19,62	18,81	7,29	-0,82	6,48	152,5
Чистий процентний дохід (ЧПД), тис. грн.	227313	226778	274662	-535	47884	47349	120,8

Джерело: складено на основі [36]

Рентабельність власного капіталу АТ "АБ "РАДАБАНК" в 2021-2023 рр. впала на 21,45% і становила 2,64% за звітний рік, незважаючи на ріс чистого процентного доходу на 120% (на 47,3 млн. грн.) та, відповідно, підвищення рентабельності кредитів на 6,48% - до 18,81% за 2021 р., що вказує на загальне підвищення ефективності бізнесу установи.

Економічні нормативи, встановлені НБУ, є ключовими показниками для оцінки стабільності банку. Вони охоплюють нормативи капіталу, ліквідності, кредитного ризику та інвестування, які дозволяють оцінити ризики, з якими може стикатися банк, і вчасно вжити необхідні заходи для забезпечення фінансової стійкості.

Норматив Н1 – мінімальний розмір регулятивного капіталу: 500 млн грн. Це забезпечує базовий рівень капіталу, який необхідний для підтримки стабільності банку.

Норматив Н2 – достатність (адекватність) регулятивного капіталу: не менше 10%. Даний норматив вказує на те, що банк має достатній капітал для покриття ризиків. На кінець 2023 року значення цього нормативу в АТ "АБ

"РАДАБАНК" становило 19,7%, що значно перевищує вимогу НБУ (13% у попередньому році). Це свідчить про високу стабільність банку.

Норматив Н3 – достатність основного капіталу: не менше 7%. У 2023 році значення цього нормативу в АТ "АБ "РАДАБАНК" становило 16,38%, що також є позитивним сигналом для стійкості банку.

Норматив Н4 – миттєва ліквідність: не менше 20%. Банк має забезпечити можливість швидко виконати зобов'язання.

Норматив Н5 – поточна ліквідність: не менше 40%. Це гарантує, що банк може покрити свої поточні зобов'язання.

Норматив Н6 – короткострокова ліквідність: не менше 60%. Цей норматив сприяє забезпеченню ліквідності на короткий термін, що є важливим для підтримки стабільності в умовах змін на ринку.

Норматив Н7 – максимальний розмір кредитного ризику одного контрагента: не більше 25%. Це дозволяє банку обмежити великі концентрації ризиків по одному клієнту.

Норматив Н8 – великі кредитні ризики: не більше 8 - кратного розміру регулятивного капіталу. Це запобігає надмірним ризикам від великих позичальників.

Норматив Н9 – максимальний розмір кредитів, гарантій і поручительств на одного інсайдера: не більше 5%. Це дозволяє мінімізувати внутрішні ризики, пов'язані з впливом інсайдерів.

Фінансові показники АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2021 - 2023 роки дозволяють оцінити зміни в ефективності діяльності банку, особливо з огляду на зміни в рентабельності та чистому процентному доході.

Рентабельність власного капіталу за 2021 рік становила 24,09%, але вже в 2022 році цей показник значно знизився до 2,11%, а в 2023 році збільшився до 2,64%. Зниження рентабельності в 2022 році на 21,98% може бути пояснено зовнішніми факторами, такими як війна та економічна нестабільність. Однак, незначне зростання рентабельності в 2024 році свідчить про певну стабілізацію та покращення ефективності.

Рентабельність кредитів за 2021 рік становила 12,33%, а в 2022 році зросла до 19,62%, але в 2023 році знизилась до 18,81%. Це свідчить про покращення якості кредитного портфеля в 2022 році, однак незначне зниження в 2024 році може бути пов'язано з новими економічними труднощами.

Чистий процентний дохід показує певну стабільність: у 2021 році він становив 227,313 тис. грн, у 2022 році знизився до 226,778 тис. грн, але в 2023 році знову зріс до 274,662 тис. грн. Це свідчить про покращення бізнес - показників банку та його здатність генерувати дохід.

Оцінка ризику через аналіз фінансових показників дозволяє визначити стійкість банку і його здатність адаптуватися до змін у зовнішньому середовищі. У випадку АТ "АБ "РАДАБАНК" на основі показників нормативів капіталу та ліквідності, а також фінансових результатів можна зробити висновок про наявність стабільності та поступове покращення фінансових показників після періоду спаду. Незважаючи на зниження рентабельності власного капіталу, зростання чистого процентного доходу та рентабельності кредитів свідчить про позитивні тенденції в бізнесі.

Кредитний портфель АТ "АБ "РАДАБАНК" (без врахування сформованих резервів) станом на 01.01.2024 р. склав 1 624,2 млн. грн. (зменшення за рік становить – 501 млн. грн. або 24%).

Загальна сума резервів, сформованих під можливі втрати від кредитних операцій за вимогами МСФЗ, станом на 01.01.2024 р. становила 468,5 млн. грн. (збільшення за рік становить – 186,9 млн. грн. або 66%). Втрати від кредитного ризику очікувано зростають з огляду на поступовий вплив економічної кризи на діяльність позичальників [18].

Основними принципами Кредитної політики АТ "АБ "РАДАБАНК" є: забезпеченість, платність, зворотність, строковість та цільова спрямованість кредитних операцій.

Кредитну політику АТ "АБ "РАДАБАНК" визначає Наглядова Рада.

Пріоритетні напрямки кредитування визначає Кредитна політика.

Умови кредитування визначаються колегіальними органами Банку в

межах повноважень, прав, лімітів, а саме:

- збалансованість структури кредитного портфеля;
- особливості кредитування окремих категорій позичальників;
- надання гарантій, порук від імені Банку;
- окремі кредитні процедури;
- затвердження нових (актуалізація чинних) кредитних банківських продуктів;
- збалансованість структури валют кредитного портфеля відповідно до структури валют портфеля залучених грошових коштів та інше.

АТ "АБ "РАДАБАНК" планує надавати кредити клієнтам - суб'єктам господарської діяльності та фізичним особам з метою фінансування, але не виключно:

- оборотного капіталу та торговельних операцій, виходячи з виробничого циклу підприємства і наявних контрактів, з урахуванням сезонності виробництва/реалізації продукції.
- споживчих потреб фізичних осіб, у тому числі із застосуванням платіжних карток.

Надання кредиту після ухвалення кредитної пропозиції та позитивного рішення кредитного комітету Банку, подальший моніторинг до повного погашення всієї кредитної заборгованості.



Рис. 2.2. Показники кредитної діяльності АТ "АБ "РАДАБАНК" [37]

Резерви на покриття можливих втрат від кредитних операцій зросли на 186,9 млн грн, або на 66%, до 468,5 млн грн. Такий значний приріст резервів відображає обережний підхід банку до оцінки потенційних збитків, а також вплив складної макроекономічної ситуації на платоспроможність позичальників.

Рівень резервування, розрахований як співвідношення резервів до кредитного портфеля, зріс з 17,4% (281,6 млн грн на початок 2022 року) до 28,8% (468,5 млн грн станом на 01.01.2023 року). Це свідчить про зростання оцінюваного кредитного ризику та консервативну політику резервування.

Основні принципи банку: забезпеченість, платність, зворотність, строковість і цільова спрямованість. Ці принципи допомагають банку мінімізувати ризики за кредитними операціями. За 2022 рік банк також посилив вимоги до позичальників і впровадив жорсткі підходи до оцінки їхньої платоспроможності.

АТ "АБ "РАДАБАНК" має достатній запас ліквідності для покриття можливих шоків:

- Незважаючи на зменшення кредитного портфеля на 24%, банк підтримує достатній рівень капіталу для резервування.
- Співвідношення кредитів і резервів свідчить про посилення фокусу на управлінні ризиками.

АТ "АБ "РАДАБАНК" застосовує консервативний підхід до управління кредитним ризиком, що виражається у зростанні рівня резервування (до 28,8% кредитного портфеля) та зниженні обсягу активних кредитів. Банк адаптував кредитну політику до складних умов війни, посилив вимоги до позичальників і впровадив ефективну систему раннього реагування, що допомагає знижувати ризик утворення нових проблемних активів.

Особлива увага на всіх етапах підготовки кредиту приділяється оцінці кредитних ризиків проекту, що пропонується. Основоположним принципом кредитної політики АТ "АБ "РАДАБАНК" є прийняття в якості основної гарантії погашення кредиту поточної та майбутньої фінансової стабільності

позичальника, а також очікуваних грошових потоків від проекту, який позичальник розраховує фінансувати. Якщо кредитний фахівець або член кредитного комітету не задоволені якістю кредитного проекту, то вони можуть відмовити у фінансуванні такого проекту, навіть якщо позичальник запропонує вигідну заставу. Таким чином, АТ "АБ "РАДАБАНК" проводить політику пріоритетності якості об'єкту кредитування над забезпеченням кредиту [17].

АТ "АБ "РАДАБАНК" визначає процентну політику, виходячи з тих міркувань, що в стандартних умовах, враховуючи всі додаткові комісії та інші платежі, реальна вартість кредиту має бути наближена до ринкової.

АТ "АБ "РАДАБАНК" базує методикку ціноутворення за кредитними операціями на інформації про останні подібні за цим видом діяльності операції на банківському ринку (подібні за валютою кредитування, за строком погашення, за метою кредитування, за видом забезпечення тощо) та вартістю їх ресурсного забезпечення.

Комітет з управління активами та пасивами визначає граничні значення ринкових процентних ставок для активних операцій та відповідає за визначення цінової політики, що повинна сприяти отриманню необхідного рівня прибутку.

При визначенні відсоткових ставок та комісійних по кредитах уповноважені органи АТ "АБ "РАДАБАНК" керуються наступним:

- собівартістю ресурсів;
- рівнем відсоткових ставок та комісій по кредитах на фінансовому ринку України;
- рівнем ризику кредитної операції;
- операційними витратами, пов'язаними з процесом кредитування;
- перевагами, які надаються окремим галузям, секторам, послугам чи клієнтам тощо.

Мінімальна ставка включає вартість ресурсів, управлінські витрати, витрати на формування резервів, мінімальну маржу прибутку АТ "АБ

"РАДАБАНК". При цьому мінімальна ставка застосовується тільки за умови, що різниця між доходом, який отримав би Банк при кредитуванні клієнта по звичайній процентній ставці, може бути з часом відшкодована іншими доходами від його обслуговування.

Будь яке підвищення рівня ризику за кредитною операцією повинно бути віддзеркалено та компенсуватися прийнятним рівнем доходності за такою кредитною операцією.

АТ "АБ "РАДАБАНК" не проводить кредитні операції з ефективною ставкою (у тому числі комісією за документарними операціями), що є нижчою від ставки за кредитами/комісіями за документарними операціями, які бере сам Банк, і ставки, що виплачуються ним за залученими коштами. Виняток можливий у разі, якщо при здійсненні такої операції Банк не матиме збитків або у випадку врегулювання проблемної заборгованості.

АТ "АБ "РАДАБАНК" не надає безоплатних кредитів (безпроцентних та без комісій), за винятком продажу власного майна з розстроченням платежу та в інших випадках, передбачених законодавством України випадків.

АТ "АБ "РАДАБАНК" також розробляє певні види/типи кредитних банківських продуктів, стандартизує процедури їх продажу, процентні ставки за ними (з врахуванням комісій, пов'язаних з ними), які будуть оптимальні для Банку та прийнятні для клієнтів.

Суттєвим ризиком, який має найбільш вагомий вплив на капітал Банку є кредитний ризик. Це викликано збільшенням ймовірності нездатності позичальників обслуговувати заборгованість внаслідок повномасштабного вторгнення військ РФ на територію України.

Банк вчасно та адекватно визнає кредитні збитки та відображає вплив негативних подій на якість активів. Банк використовує песимістичні та досить консервативні припущення про очікувану якість кредитного портфеля та адекватно відображає міграцію кредитів між стадіями зменшення корисності, базуючись на жорстких параметрах оцінки кредитного ризику. Тож рівень покриття резервами кредитів суттєво зростає з початку військової агресії на

фоні зниження об'єму кредитного портфелю. Банк постійно переглядає окремі підходи до оцінки очікуваних кредитних збитків за Міжнародним стандартом фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти» та пруденційними вимогами.

На період воєнного стану АТ "АБ "РАДАБАНК" переглянуто основні підходи, вимоги та обмеження Кредитної політики з метою мінімізації негативного впливу кредитного ризику, спричиненого наслідками російської військової агресії проти України, на профіль ризику та фінансовий стан. Впроваджено жорсткіші підходи щодо кредитування та вимоги до позичальників відповідно до сегменту ризику [16].

Банком здійснюється постійна робота щодо супроводження списку спостереження, зокрема, оновлення індикаторів раннього реагування, здійснення постійного посиленого нагляду за обслуговуванням боргу контрагентами, присвоєння статусу «проблемного» відповідно до внутрішніх документів Банку. Робота, що здійснюється в рамках системи раннього реагування щодо потенційно - проблемних активів Банку є ефективною та достатньою щодо мінімізації та попередження утворення проблемних активів.

Банк прикладає активних зусиль, що спрямовані на отримання коштів за боргами. Комунікація здійснюється на постійній основі, проте клієнти на законних підставах мають право відтермінувати сплату боргу. Активна фаза заходу буде проводитись після припинення воєнного стану на території України.

Банк має достатній запас міцності та ліквідності для поглинання можливих шоків. Протягом 2023 р. Банк виконував встановлені НБУ нормативи кредитного ризику.

Загальний обсяг активних операцій з пов'язаними з Банком особами в загальних активах Банку є незначним. Норматив Н9 в 2022 - 2023 рр. не порушувався. Процентні ставки за кредитами, наданими пов'язаним з Банком особам, та коштами, залученими від пов'язаних з Банком осіб, є ринковими.

Банк дотримується виважених підходів у кредитній діяльності, виходячи з інтересів підтримання достатнього рівня фінансової стійкості Банку,

керованості ризиками та необхідності забезпечення стабільного розвитку банку у довгостроковій перспективі.

Банк використовує визначені критерії прийнятності кредитування, які визначають, хто має право на отримання кредиту і в якому розмірі, які види кредиту доступні, і на які строки, а також на яких умовах надаються такі кредити. При формуванні кредитної політики, Банк бере до уваги фактори щодо ринкової позиції, та конкурентних переваг Банку по сегментах, макроекономічне середовище, на основі підготованого підрозділом з управління ризиками аналітичного огляду діяльності Банку та затвердженої бізнес - моделі на відповідний період.

Банк дотримується вимог Оперативного плану, зокрема: Плану по роботі з кредитною заборгованістю контрагентів - фізичних осіб, що належить до НПА; Плану по роботі з кредитною заборгованістю контрагентів юридичних осіб, що належить до НПА; Плану роботи управління стягнутим майном. В Банку організовано ефективну систему раннього реагування, суть якої - виявлення та попередження можливих проблем за діючими кредитами клієнтів фізичних осіб та суб'єктів господарювання до виникнення простроченої заборгованості шляхом проведення на постійній основі комплексу заходів за результатами аналізу поточної ситуації щодо позичальників і кредитних продуктів. Відповідальні підрозділи - розробники регулярно готують, оновлюють та вдосконалюють звітність щодо системи раннього реагування Банку.

Зобов'язання з кредитування – це невикористані суми затвердженого кредитування у формі овердрафтів та кредитних ліній. Стосовно кредитного ризику по таким зобов'язанням, Банк у майбутньому може понести збитки у сумі, що дорівнює загальній сумі невикористаних зобов'язань. Але можлива сума збитків менша, ніж загальна сума невикористаних зобов'язань, так як більшість цих зобов'язань залежить від дотримання клієнтами Банку певних вимог кредитних стандартів.

Загальна сума заборгованості по невикористаним кредитним лініям,

овердрафтам та гарантіям у відповідності з договорами необов'язково представляє собою майбутні грошові вимоги, оскільки строк дії таких фінансових інструментів може сплинути без фінансування.

З точки зору кредитного ризику за методикою визначення відкличних та безвідкличних зобов'язань по наданню кредитів, Банк вважає, що за відкличними зобов'язаннями він не несе додаткового кредитного ризику, оскільки кредитні кошти надаються після отримання Банком фінансового забезпечення у вигляді фінансової поруки або застави у вигляді депозиту, що повністю покриває можливий ризик

Кредити відносяться до фінансових активів з фіксованими або визначеними платежами, які не мають котирувальної ціни на активному ринку.

Під час здійснення Банком операцій з кредитування надані кредити первісно оцінюються за справедливою вартістю, включаючи відповідні витрати (доходи) за кредитною угодою. На дату балансу кредити оцінюються за амортизованою собівартістю з використанням ефективної ставки відсотка під час здійснення амортизації дисконту (премії) та нарахування процентів.

Таблиця 2.3

Горизонтальний аналіз АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2021 - 2023 роки

Показник	2021	2022	2023	ВІДХИЛЕННЯ (2023/2021)	% ЗМІНИ (2023/2021)
Активи, тис. Грн.	5,157,975	3,807,645	9,124,574	+3,966,599	+176.9%
Кредити, тис. Грн.	1,843,613	1,155,729	1,460,569	- 383,044	- 79.2%
Зобов'язання, тис. Грн.	4,726,297	3,366,664	4,750,514	+24,217	+0.5%
Власний капітал, тис. Грн.	431,678	440,981	4,374,060	+3,942,382	+1,013.3%
Чистий прибуток, тис. Грн.	104,001	9,303	115,443	+11,442	+11.0%
Нерозподілений прибуток, тис. Грн.	107,273	111,375	141,847	+34,574	+132.2%

Джерело: складено на основі [36]

Таблиця 2.4

Вертикальний аналіз АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2023 рік

ПОКАЗНИК	СУМА, ТИС. ГРН.	ЧАСТКА ВІД ЗАГАЛЬНОГО
АКТИВИ	9,124,574	100.0%
КРЕДИТИ	1,460,569	16.0%
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ	4,750,514	52.1%
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ	4,374,060	47.9%
НЕРОЗПОДІЛЕНИЙ ПРИБУТОК	141,847	1.6%

Джерело: складено на основі [36]

1. Горизонтальний аналіз:

Значне зростання активів на 176.9% свідчить про активний розвиток банку.

Зниження кредитного портфеля на 79.2% може вказувати на реструктуризацію або інші обмеження кредитування.

2. Вертикальний аналіз:

Велика частка власного капіталу в структурі балансу (47.9%) свідчить про високий рівень фінансової стійкості.

Таблиця 2.5

Вертикальний аналіз для 2021 і 2022 років

Показник	2021	2022
Активи, тис. Грн.	5,157,975 (100.0%)	3,807,645 (100.0%)
Кредити, тис. Грн.	1,843,613 (35.7%)	1,155,729 (30.4%)
Цінні папери, тис. Грн.	1,878,033 (36.4%)	393,411 (10.3%)
Інші активи, тис. Грн.	1,436,329 (27.9%)	2,258,505 (59.3%)
Зобов'язання, тис. Грн.	4,726,297 (91.6%)	3,366,664 (88.4%)
Депозити, тис. Грн.	3,598,644 (69.8%)	3,295,307 (86.5%)
Власний капітал, тис. Грн.	431,678 (8.4%)	440,981 (11.6%)
Нерозподілений прибуток, тис. Грн.	107,273 (2.1%)	111,375 (2.9%)

Джерело: складено на основі [36]

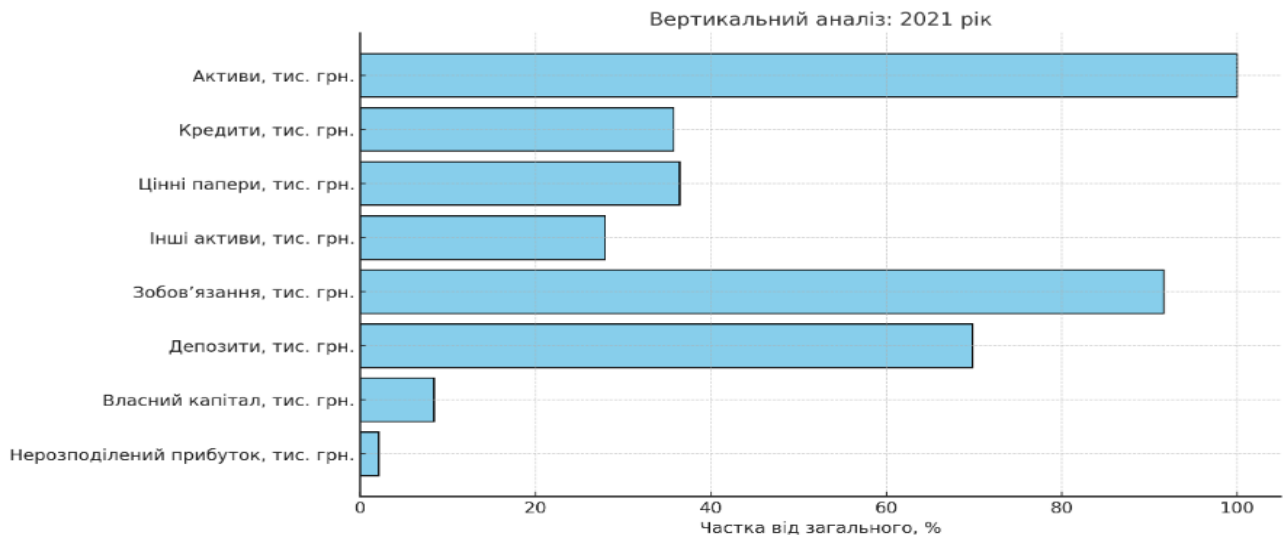


Рис. 2.3 Вертикальний аналіз АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2021 рік

Джерело: складено на основі [38]

Основну частку активів (35.7%) складають кредити, із значною часткою в цінних паперах (36.4%).

Зобов'язання становлять майже 91.6% від загальних активів, що свідчить про високий рівень використання залучених ресурсів.

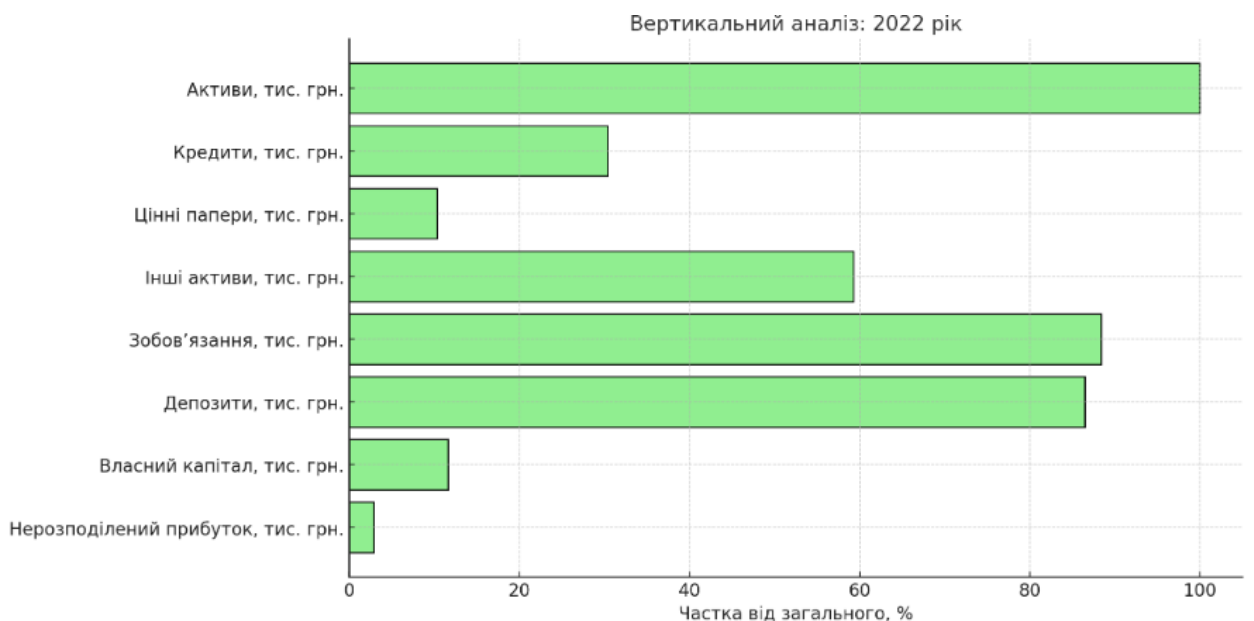


Рис. 2.4 Вертикальний аналіз АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2022 рік

Джерело: складено на основі [36]

Частка кредитів зменшилася до 30.4%, водночас зросла частка інших активів до 59.3%.

Частка депозитів у структурі пасивів суттєво збільшилася (86.5%), що свідчить про більшу залежність банку від клієнтських коштів.

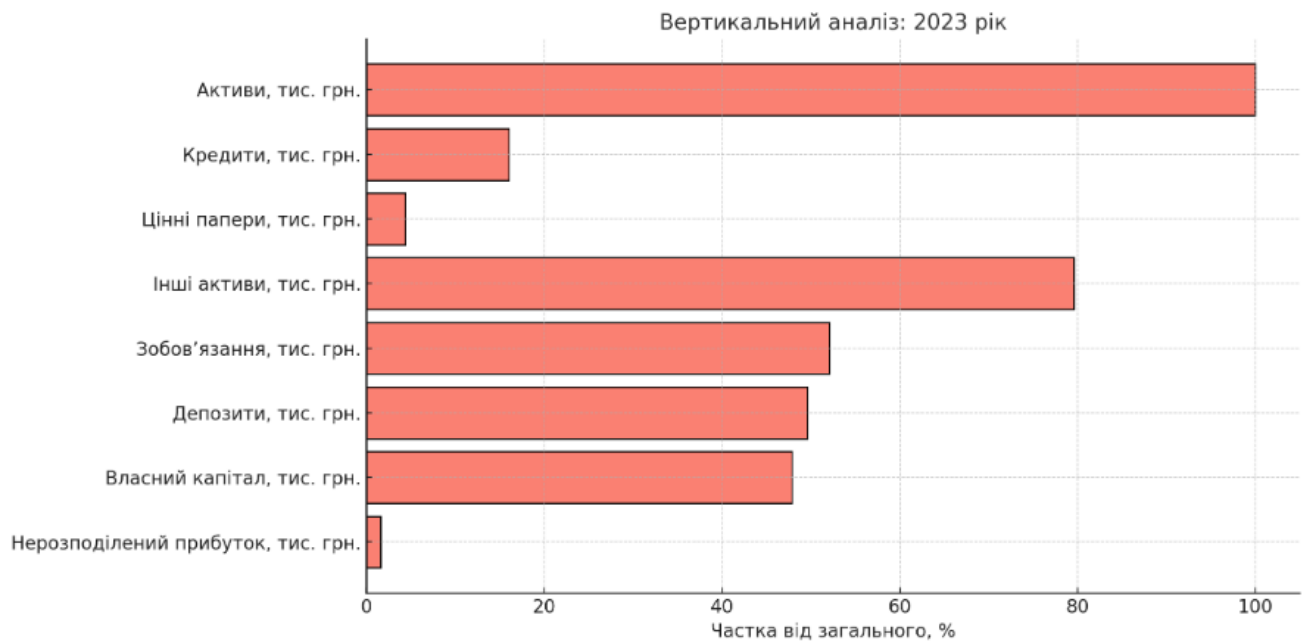


Рис. 2.5 Вертикальний аналіз АТ "АБ "РАДАБАНК" за 2023 рік

Джерело: складено на основі [38]

На графіках представлено вертикальний аналіз показників для 2021 - 2023 років:

1. 2021 рік:

- Основну частку активів склали кредити (35.7%) та цінні папери (36.4%).
- Зобов'язання займали 91.6% у структурі пасивів.

2. 2022 рік:

- Частка кредитів у активах зменшилася до 30.4%, тоді як частка інших активів суттєво зросла до 59.3%.
- Зобов'язання склали 88.4%, з великою часткою депозитів (86.5%).

3. 2023 рік:

- Активи: Значну частину активів (79.6%) становлять інші активи, тоді як частка кредитів знизилася до 16%.
- Цінні папери: Частка незначна – лише 4.4% від загальних активів.
- Пасиви: Зобов'язання склали 52.1%, а депозити – 49.6%.

- Власний капітал: Його частка значно зросла до 47.9%, що свідчить про покращення фінансової стійкості.

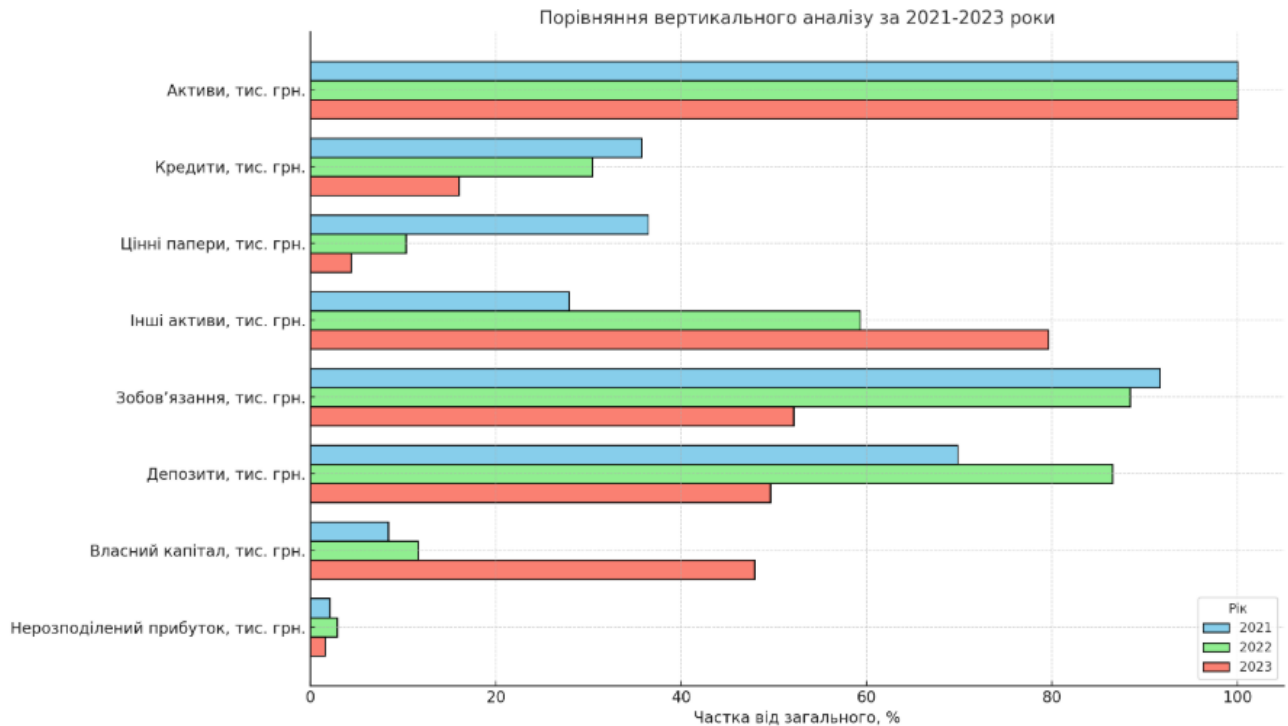


Рис. 2.6 Порівняння вертикального аналізу за 2021–2023 роки для ключових показників

У 2023 році значно збільшилася частка інших активів (79.6%), тоді як частка кредитів зменшилася до 16%.

У 2021 році структура активів була більш збалансованою (кредити – 35.7%, цінні папери – 36.4%).

1) Зобов'язання та депозити:

У 2021–2022 роках депозити займали більшу частку у зобов'язаннях, але у 2023 році їх частка знизилася (49.6%).

2) Власний капітал:

Значне зростання у 2023 році до 47.9% вказує на зміцнення фінансової стійкості банку.

Горизонтальний аналіз:

Показує динаміку змін фінансових показників у часі. Наприклад, рентабельність власного капіталу зменшилася на 21,45% між 2021 і 2023 роками, що вказує на необхідність оптимізації.

Чистий процентний дохід зріс на 120,8%, демонструючи ефективність фінансових інструментів банку.

Таблиця 2.6

Ключові результати горизонтального та вертикального аналізів

Показник	2021 рік	2022 рік	2023 рік	Зміна (2023/2021), %	Вертикальний аналіз (2023 рік)
Рентабельність власного капіталу (%)	24,09	2,11	2,64	- 89,03	Частка операційного прибутку: 14%
Рентабельність кредитів (%)	12,33	19,62	18,81	+52,55	-
Чистий процентний дохід (тис. грн.)	227 313	226 778	274 662	+20,85	-
Резерви до кредитного портфеля (%)	17,4	28,8	28,8	+65,52	Частка резервів: 29%
Коефіцієнт ліквідності (LCR, %)	184,09	-	335,74	+82,42	Частка ліквідних активів: 33%
Дебіт. заборгованість (строк, днів)	-	-	185	-	-
Кредитна заборгованість (строк, днів)	-	-	220	-	-

Джерело: складено на основі [38]

Вертикальний аналіз дозволяє оцінити структуру фінансових показників у відсотковому вираженні. Наприклад, зростання частки резервів до кредитного портфеля свідчить про обережний підхід до управління ризиками.

Зростання чистого процентного доходу на 20,85% за три роки демонструє ефективність управління доходами. Значна частка резервів у структурі балансу свідчить про консервативний підхід до управління ризиками. Різне падіння рентабельності власного капіталу (- 89,03%) є тривожним сигналом, який потребує ретельного аналізу.

2.3. Основні проблеми управління ринковими ризиками

АТ АТ "АБ "РАДАБАНК" є одним із фінансових установ України, що активно функціонує на ринку банківських послуг. У сучасних умовах

нестабільної економічної ситуації в Україні, яка доповнюється впливом глобальних викликів, таких як геополітична напруженість, фінансова нестабільність та коливання валютних курсів, управління ринковими ризиками стає одним із ключових завдань банку. Проблеми у цій сфері можуть негативно вплинути на стабільність та ліквідність банку, тому їх аналіз є вкрай актуальним.

Однією з основних проблем управління ринковими ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК" є недосконалість системи ідентифікації ризиків. Банку часто не вдається вчасно виявити потенційні загрози, що виникають внаслідок змін у макроекономічному середовищі або на ринку фінансових інструментів. Причиною цього може бути недостатня інтеграція сучасних аналітичних інструментів та відсутність автоматизованих систем моніторингу, які могли б оперативно і точно визначати джерела ризиків.

АТ "АБ "РАДАБАНК" стикається з труднощами оцінки ринкових ризиків через використання застарілих моделей та методик. Наприклад, недостатньо точна оцінка валютного ризику, викликана нестабільністю гривні, може призводити до хибних управлінських рішень. Оцінка процентного ризику також викликає труднощі, оскільки банк стикається з труднощами в прогнозуванні змін процентних ставок, особливо на тлі високої інфляції та постійних змін політики Національного банку України[8,с.5].

Ще однією проблемою є низький рівень кваліфікації персоналу, залученого до управління ризиками. У деяких випадках відсутність спеціалізованого навчання або регулярного підвищення кваліфікації може призводити до недостатньо обґрунтованих рішень у процесі управління ризиками. Також банківський персонал може бути не готовий до використання сучасних інформаційних технологій, які забезпечують більш ефективне управління ринковими ризиками.

В умовах високої конкуренції на банківському ринку АТ "АБ "РАДАБАНК" стикається з проблемою недостатньої диверсифікації активів і пасивів. Це підвищує залежність банку від окремих сегментів ринку, що у разі

негативних змін може призводити до значних фінансових втрат. Наприклад, концентрація кредитного портфеля на певних галузях або клієнтах підвищує ризику ліквідності.

Через значну волатильність валютного ринку України валютний ризик є однією з найбільш серйозних загроз для стабільності банку. Значні коливання курсу гривні можуть викликати зниження вартості активів банку, номінованих у іноземній валюті, або підвищення зобов'язань за валютними кредитами. Відсутність ефективних інструментів хеджування, таких як форвардні контракти або валютні опціони, посилює цю проблему.

Процентний ризик також є важливим викликом для АТ "АБ "РАДАБАНК". Умови фінансування, процентні ставки за кредитами та депозитами часто змінюються, що може призводити до дисбалансу між доходами і витратами банку. Відсутність ефективної стратегії управління процентними ризиками може викликати зниження прибутковості банку.

Система внутрішнього контролю в АТ "АБ "РАДАБАНК" не завжди дозволяє вчасно реагувати на зміни в зовнішньому середовищі. Недостатня координація між підрозділами банку, відповідальними за управління ризиками, може призводити до затримок у прийнятті рішень або неправильного розподілу ресурсів. Це стає особливо актуальним в умовах швидких змін на ринках.

Регуляторна політика Національного банку України також створює певні виклики для управління ринковими ризиками. Часті зміни нормативної бази, такі як вимоги до резервування або ліміти на валютні операції, можуть викликати складнощі в адаптації банківських процесів. Крім того, високі вимоги до капіталу та ліквідності можуть обмежувати можливості банку для інвестицій у дохідні активи[4].

АТ "АБ "РАДАБАНК" також стикається з проблемою обмеженої доступності фінансових інструментів для управління ризиками на українському ринку. Наприклад, ринок похідних фінансових інструментів в

Україні розвинений недостатньо, що ускладнює застосування хеджування для зниження ринкових ризиків.

Правління АТ "АБ "РАДАБАНК" здійснює стратегічне управління активами та пасивами Банку та делегує свої права в частині прийняття рішень щодо визначення нормативних значень для відповідних лімітів, а також меж та джерел ліквідності Банку Комітету з управління активами та пасивами.

Банк прагне підтримувати стабільну базу фінансування, яка складається переважно з депозитів юридичних та фізичних осіб. Банк інвестує кошти у диверсифіковані портфелі ліквідних активів, щоб мати змогу оперативної та безперешкодно виконати непередбачені вимоги щодо ліквідності у ході нормального ведення бізнесу або у непередбачених ситуаціях для того, щоб уникнути неприпустимих збитків або ризику діловій репутації Банку. Управління Казначейства отримує інформацію про показники ліквідності фінансових активів та зобов'язань і прогнози грошових потоків від інших підрозділів Банку. Управління Казначейства забезпечує наявність адекватного портфеля короткострокових ліквідних активів для підтримання достатнього рівня ліквідності в цілому по Банку.

Банк має доступ до диверсифікованої бази фінансування та залучає кошти, використовуючи широкий діапазон інструментів, у тому числі депозити та внески акціонерів в капітал, що підвищує рівень гнучкості фінансування, обмежує залежність від одного джерела фінансування та знижує вартість фінансування в цілому. Керівництво прагне підтримувати рівновагу між безперервністю та гнучкістю фінансування завдяки використанню зобов'язань з діапазоном строків погашення. Депозити клієнтів та банків, як правило, є короткостроковими, та їх більша частина погашається на вимогу. Короткостроковий характер цих депозитів підвищує ризик ліквідності Банку, тому Банк управляє цим ризиком, активно застосовуючи конкурентоспроможні тарифи та систематично проводячи моніторинг ринкових тенденцій.

РОЗДІЛ 3

ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ РИНКОВИМ РИЗИКОМ В АТ "АБ "РАДАБАНК"

3.1. Удосконалення методів управління ринковим ризиком

Для ефективного управління ринковими ризиками банкам необхідно застосовувати інструменти та методи, які дозволяють мінімізувати потенційні втрати, пов'язані з коливаннями валютних курсів, процентних ставок та цін на товари. Важливою складовою є аналіз існуючих підходів до управління ризиками, який дозволяє виявити недоліки та оптимізувати стратегії. У рамках цього розділу буде розглянуто як адаптацію традиційних методів управління ризиками, так і впровадження новітніх інструментів для підвищення ефективності ризик - менеджменту в банку.

Управління ринковим ризиком є важливою складовою стратегії банків, оскільки воно дозволяє мінімізувати потенційні втрати через зміни на фінансових ринках. Одним з основних інструментів для цього є метод Value at Risk (VaR), який дозволяє оцінити максимальні потенційні втрати за заданий період при певному рівні ймовірності. Однак, попри свою популярність, цей метод має деякі обмеження. Наприклад, він не здатний адекватно оцінювати ризики в умовах значних ринкових шоків або високої волатильності, оскільки не враховує «екстремальні» сценарії, що можуть виникнути у нестабільні періоди.

Для покращення точності оцінки ризику, банкам варто розглянути застосування методу стрес - тестування, що дозволяє змоделювати вплив кризових ситуацій на фінансові результати банку. Це дозволяє не тільки оцінити потенційні збитки в умовах шоків на ринку, а й розробити стратегії для пом'якшення таких ризиків. У свою чергу, сценарний аналіз дає змогу проаналізувати різні ймовірні ситуації на основі певних економічних умов або геополітичних подій.

Важливим є також впровадження моделей, що враховують психологічні фактори і поведінкові аспекти учасників ринку. Фінансові ринки часто піддаються емоційним коливанням, що може значно вплинути на їх стабільність, а тому важливо розуміти, як поведінка інвесторів може змінюватися під впливом негативних новин або фінансових криз. У зв'язку з цим, необхідно доповнити традиційні методи управління ринковим ризиком інноваційними підходами, які дозволяють більш точно моделювати вплив таких факторів.

Оцінка існуючих методів повинна включати їхню ефективність в умовах мінливості економічного середовища, а також здатність до адаптації в умовах цифровізації та розвитку фінансових технологій (FinTech). Важливим етапом є також аналіз рівня інтеграції цих методів у загальну стратегію банку, оскільки ефективне управління ризиками повинно бути частиною стратегічного планування і впливати на прийняття всіх ключових фінансових рішень.

Отже, вдосконалення існуючих методів управління ринковим ризиком у банках повинно бути орієнтоване на:

- покращення точності оцінки ризиків шляхом інтеграції стрес - тестування та сценарного аналізу;
- залучення нових інструментів і моделей, що враховують психологічні фактори та зміни на фінансових ринках;
- адаптацію до сучасних викликів економічного та технологічного середовища.

Такі зміни дозволять банкам не тільки ефективно управляти ринковими ризиками, а й бути гнучкими до нових економічних реалій і інновацій, що виникають у фінансовій сфері.[33]

важливо зосередитися на розширенні застосування інноваційних методів та моделей для оцінки ризиків. Розвиток цифрових технологій і новітніх інструментів, таких як машинне навчання та штучний інтелект (ШІ),

відкривають нові можливості для більш точного прогнозування ринкових коливань і можливих ризиків. Наприклад, використання алгоритмічних моделей дозволяє банкам більш ефективно виявляти тренди та патерни на ринках, що можуть залишатися непоміченими традиційними методами.

Одним з таких підходів є аналіз великих даних (Big Data), що дозволяє виявляти складні кореляції між різними фінансовими інструментами, макроекономічними показниками та навіть соціальними медіа або новинами, які можуть мати вплив на ринкову ситуацію. Це забезпечує більш швидке виявлення змін на ринку та допомагає вчасно реагувати на потенційні ризики. Врахування таких факторів дає змогу створити більш адаптовані стратегії управління ринковим ризиком, оскільки на фінансових ринках сьогодні важливу роль відіграють не тільки класичні економічні показники, а й соціально - психологічні аспекти.

Сьогодні в банківській практиці активно впроваджуються нові інструменти для хеджування ринкових ризиків, зокрема фінансові деривативи (ф'ючерси, опціони, свопи), що дозволяють банкам обмежувати потенційні збитки від небажаних змін на ринку. Важливо, щоб ці інструменти використовувалися відповідно до стратегії хеджування, щоб уникнути непередбачуваних фінансових наслідків. У свою чергу, застосування кваліфікованого прогнозування допомагає визначити найбільш ймовірні напрямки змін на ринку, що дозволяє банкам своєчасно адаптувати свої фінансові стратегії.

Зважаючи на швидкі зміни на фінансових ринках, дуже важливим є створення динамічних моделей управління ринковим ризиком, які б адаптувалися до нових умов. Одним із таких підходів є моделювання за допомогою Monte Carlo, яке дає можливість оцінити ймовірність різних сценаріїв розвитку подій, використовуючи випадкові процеси. Цей метод дозволяє точніше оцінювати ризики в умовах високої волатильності і непередбачуваних змін на фінансових ринках.

З розвитком фінансових технологій (FinTech), таких як блокчейн, банки отримують нові можливості для підвищення прозорості і безпеки операцій. Впровадження таких інноваційних технологій у систему управління ринковими ризиками дозволяє знижувати транзакційні витрати, а також зменшувати ризики шахрайства і маніпуляцій. Блокчейн, зокрема, може забезпечити надійну реєстрацію та верифікацію угод, що покращує якість ризик - менеджменту.

Важливим елементом управління ринковим ризиком є врахування психологічних і поведінкових факторів учасників ринку. Поведінка інвесторів і трейдерів може суттєво змінюватися в залежності від новин, економічних подій та політичних змін. Наприклад, паніка на ринку може спричинити масовий відтік капіталу, тоді як оптимізм може призвести до переоцінки активів. Психологія ринку може створювати додаткові коливання цін і валютних курсів, тому важливо розуміти, як емоційні реакції учасників ринку можуть вплинути на загальний ринковий ризик.[17]

Одним із найважливіших підходів до управління ринковими ризиками є використання методу Value at Risk (VaR), що забезпечує кількісну оцінку максимальних потенційних збитків банку за заданий проміжок часу з визначеним рівнем ймовірності. Цей метод базується на статистичному аналізі історичних даних і дозволяє оцінити вплив несприятливих ринкових змін на фінансовий стан установи. У випадку АТ "АБ "РАДАБАНК", застосування VaR дає змогу враховувати специфіку портфеля активів і зобов'язань, забезпечуючи адаптацію методу до внутрішніх характеристик банку.

Серед ключових переваг методу VaR – його зрозумілість для інтерпретації та універсальність. Він дозволяє не лише оцінювати ризики, але й визначати допустимі рівні втрат, які банк може взяти на себе без загрози стабільності. Однак метод має певні недоліки, зокрема, ігнорування екстремальних подій, таких як кризи чи непередбачувані шоки, що можуть суттєво вплинути на фінансовий результат. Також VaR чутливий до вибору

періоду історичних даних, який використовується для розрахунку, що може спотворити результати оцінки.

Для підвищення ефективності використання VaR в банку доцільно впроваджувати спеціалізоване програмне забезпечення, яке автоматизує розрахунки та дозволяє моделювати різні сценарії розвитку подій. Крім того, рекомендовано доповнювати VaR іншими підходами, такими як стрес - тестування та аналіз чутливості, що дасть змогу враховувати потенційний вплив рідкісних, але суттєвих подій. Інтеграція таких підходів сприятиме побудові більш стійкої системи управління ринковими ризиками в банку.

Ще одним важливим інструментом, який дозволяє вдосконалити управління ринковими ризиками, є стрес - тестування. Цей метод дає змогу моделювати вплив екстремальних ринкових подій, таких як різке зростання або падіння валютних курсів, змін процентних ставок або вартості активів, на фінансовий стан банку. На відміну від VaR, стрес - тестування спрямоване на аналіз потенційних наслідків найгірших сценаріїв, які, хоча й малоімовірні, можуть мати руйнівний ефект. Для АТ "АБ "РАДАБАНК" впровадження стрес - тестів є важливим елементом підготовки до можливих зовнішніх шоків.

Ефективне застосування стрес - тестування передбачає кілька ключових етапів. Спочатку необхідно визначити найбільш ризикові сценарії, які враховують специфіку діяльності банку та макроекономічне середовище. Далі ці сценарії слід проаналізувати за допомогою сучасного програмного забезпечення, яке дозволяє змоделювати можливий вплив на ліквідність, капітал і загальну стійкість банку. Результати такого аналізу допоможуть не лише ідентифікувати найбільш вразливі аспекти фінансової діяльності, але й розробити ефективні плани реагування, зокрема заходи з підвищення ліквідності або диверсифікації активів.

Крім того, регулярне проведення стрес - тестів дозволяє банку підтримувати високу готовність до непередбачуваних змін на ринку. Це є особливо важливим у контексті зростаючої волатильності на фінансових

ринках, де несподівані події можуть швидко змінювати ринкові умови. Для АТ "АБ "РАДАБАНК" регулярне використання цього підходу сприятиме зміцненню довіри клієнтів та інвесторів, що є важливим фактором у забезпеченні стабільності.

Ще одним корисним методом є аналіз чутливості (Sensitivity Analysis), який дозволяє оцінити вплив змін окремих факторів на фінансові показники банку. Наприклад, цей підхід може використовуватися для аналізу впливу коливань процентних ставок або валютних курсів на дохідність та ризики портфеля. Особливістю цього методу є його гнучкість і можливість швидкого отримання результатів, що дозволяє банку оперативно реагувати на зміни ринкових умов.

Використання аналізу чутливості у діяльності банку допомагає ідентифікувати потенційні слабкі місця в портфелі активів і своєчасно вживати заходів для зниження ризиків. Наприклад, аналіз дозволяє визначити надмірну залежність від певних класів активів або ринкових умов, що є важливим кроком для забезпечення ефективної диверсифікації. У випадку АТ "АБ "РАДАБАНК", впровадження цього підходу сприятиме підвищенню стійкості до зовнішніх впливів.

Таким чином, інтеграція методів VaR, стрес - тестування та аналізу чутливості у систему управління ринковими ризиками дозволить банку не лише ефективніше управляти поточними ризиками, але й зміцнити свої позиції в умовах ринкової невизначеності. Поєднання цих підходів сприятиме підвищенню прозорості ризиків, а також покращенню стратегічного планування, що є критично важливим для досягнення довгострокової стабільності та зростання.

Автоматизовані системи управління ризиками є важливим інструментом для сучасних фінансових установ, зокрема для банків, оскільки вони значно підвищують ефективність, точність і швидкість оцінки ринкових ризиків. Вони дозволяють автоматизувати ряд важливих процесів, пов'язаних із

збором, обробкою і аналізом фінансових даних, що дає змогу оперативно реагувати на зміни на фінансових ринках. Завдяки таким системам банки можуть здійснювати моніторинг ринкових ризиків в реальному часі, що дозволяє знизити ймовірність помилок, пов'язаних з людським фактором, і зробити процес управління ризиками більш прозорим та надійним.

Однією з головних переваг автоматизованих систем є здатність проводити стрес - тестування та моделювання різних ринкових сценаріїв з використанням складних математичних моделей. Це дозволяє банкам краще підготуватися до можливих економічних шоків та непередбачених обставин, оскільки можна оцінити можливі наслідки різних фінансових подій, таких як коливання процентних ставок, валютних курсів або змін у цінах на товари. Такі системи також використовують методи прогнозування, які дозволяють заздалегідь визначити можливі загрози для стабільності банку. У випадку виявлення високих ризиків система може автоматично генерувати сигнали або рекомендації для коригування стратегії управління ризиками.

Для АТ "АБ "РАДАБАНК" впровадження автоматизованих систем управління ризиками може стати важливим кроком на шляху до більш ефективного і надійного моніторингу ринкових ризиків. Впровадження таких систем дозволить банку автоматизувати процеси збору та аналізу фінансової інформації, що суттєво скоротить час на прийняття рішень і дозволить забезпечити більш високий рівень точності при оцінці ризиків. Крім того, автоматизовані системи зможуть обробляти великі обсяги даних, що дозволить значно підвищити гнучкість і адаптивність банку в умовах постійно змінюваного ринку.

Однак, для успішної інтеграції такої системи в діяльність АТ "АБ "РАДАБАНК" необхідно здійснити комплексну оцінку потреб банку. Це включає в себе детальний аналіз внутрішніх процесів і визначення, які саме аспекти управління ризиками потребують автоматизації. Наприклад, автоматизовані системи можуть бути корисними для управління валютними

ризиками, процентними ризиками або кредитними ризиками. Вибір відповідної платформи або програмного забезпечення має ґрунтуватися на специфіці банку, його фінансових можливостях та вимогах до інтеграції з іншими існуючими інформаційними системами, такими як бухгалтерія, облік операцій чи клієнтські бази даних.

Також важливо врахувати, що автоматизація процесів управління ризиками потребує належної підготовки та навчання персоналу. Співробітники, які працюють безпосередньо з ризиками, повинні мати необхідні навички для ефективного використання нових систем. Це може вимагати проведення додаткових тренінгів та курсів, а також оновлення внутрішніх політик банку, щоб забезпечити правильну інтеграцію нових технологій в поточні бізнес - процеси.

У підсумку, впровадження автоматизованих систем управління ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК" стане важливим етапом для покращення процесу оцінки і моніторингу ринкових ризиків. Це дозволить банку підвищити свою конкурентоспроможність, знизити фінансові втрати, пов'язані з ризиками, і забезпечити більш ефективне реагування на непередбачені зміни в економічному середовищі.

Також важливою складовою ефективного управління ринковими ризиками в банку є навчання персоналу та покращення внутрішніх політик. Впровадження нових методів і технологій управління ризиками не може бути успішним без належної підготовки персоналу, який працює безпосередньо з ризиками. Професійні навички співробітників, які займаються оцінкою та моніторингом ринкових ризиків, повинні відповідати сучасним вимогам та технологічним змінам, що відбуваються в банківській сфері.

Один із важливих аспектів навчання полягає у підвищенні кваліфікації фахівців, що займаються управлінням ризиками. Для цього необхідно розробити та впровадити спеціалізовані програми навчання, які будуть орієнтовані на сучасні методи оцінки ризиків, використання новітніх

інструментів і технологій, а також адаптацію до змінних умов ринку. Такі програми можуть включати теоретичні знання з фінансових ризиків, методів їх вимірювання та моделювання, а також практичні навички роботи з автоматизованими системами управління ризиками. Крім того, важливо проводити регулярні тренінги та семінари для співробітників, щоб вони мали можливість оперативно реагувати на нові виклики та зміни в умовах фінансових ринків.

Іншою важливою складовою є актуалізація внутрішніх політик і процедур банку. Підвищення ефективності управління ризиками потребує постійного вдосконалення внутрішніх документів, які регулюють порядок моніторингу та оцінки ринкових ризиків. Це включає в себе перегляд та оновлення політик, процедур і стандартів, що стосуються управління ризиками, з урахуванням нових методів і технологій. Оновлені внутрішні політики повинні включати чітко визначення ролей і відповідальностей співробітників, а також визначення алгоритмів дій у випадку виявлення ризиків або несприятливих ринкових умов.

Таким чином, для ефективного управління ринковими ризиками необхідно постійно працювати над підвищенням кваліфікації персоналу та вдосконаленням внутрішніх політик банку. Це дозволить не лише зменшити ймовірність помилок у процесі управління ризиками, але й забезпечити більш оперативне реагування на зміни ринкових умов, що є критично важливим для збереження фінансової стабільності банку.

Важливим елементом у системі управління ризиками також є побудова моделей прогнозування ринкових ризиків, оскільки це дозволяє банку не лише реагувати на вже існуючі ризики, але й прогнозувати можливі загрози, що можуть виникнути в майбутньому. Побудова ефективних моделей прогнозування дозволяє банку своєчасно виявляти потенційні фінансові шоки та кризові ситуації, що дає можливість підготуватися до них і мінімізувати негативні наслідки.

Моделі прогнозування ринкових ризиків ґрунтуються на аналізі історичних даних та використанні сучасних математичних і статистичних методів для оцінки ймовірних сценаріїв розвитку подій. Це можуть бути моделі, що враховують зміни валютних курсів, процентних ставок, цін на активи та інші фактори, які можуть впливати на фінансову стабільність банку. Одним з основних інструментів для таких моделей є Value at Risk (VaR), який дозволяє визначити максимальні можливі втрати при заданому рівні ймовірності і за певний період часу.

Крім того, для прогнозування ринкових ризиків можна застосовувати методи стохастичних процесів та сценарного аналізу, що дозволяє моделювати різні варіанти майбутніх подій і оцінювати їх ймовірність. Це дає можливість банку детальніше розглянути потенційні загрози і розробити відповідні стратегії для їх мінімізації. Важливо, що такі моделі прогнозування повинні бути гнучкими та адаптивними до змін на фінансових ринках, оскільки економічні та політичні умови можуть швидко змінюватися, що потребує коригування моделей у реальному часі.

Побудова ефективних моделей прогнозування ринкових ризиків також потребує належної інфраструктури для збору та аналізу даних, а також висококваліфікованих фахівців, які здатні не лише правильно налаштувати модель, а й ефективно інтерпретувати її результати. Інтеграція таких моделей у процеси управління ризиками дозволить банку бути більш проактивним, а не лише реагувати на зміни на фінансових ринках, що суттєво підвищить його стійкість і здатність до адаптації.

3.2. Інструменти мінімізації ринкових ризиків

Мінімізація ринкових ризиків є ключовим завданням ефективного управління АТ "АБ "РАДАБАНК" в умовах нестабільного фінансового середовища. Для зменшення впливу негативних коливань на ринку

використовуються різноманітні інструменти, які дозволяють захистити фінансові результати та забезпечити стабільність діяльності банку. Одним із найважливіших методів у цьому процесі є хеджування, яке забезпечує можливість контролювати та знижувати ризики, пов'язані з волатильністю ринку, що є першочерговим кроком у формуванні стійкої стратегії управління ринковими ризиками.

Хеджування ринкових ризиків є одним з основних інструментів для зменшення потенційних збитків від змін на фінансових ринках, таких як коливання валютних курсів, процентних ставок або цін на активи. Воно дозволяє банкам та іншим фінансовим установам ефективно управляти ризиками, зберігаючи стабільність своїх фінансових результатів. Хеджування передбачає використання фінансових деривативів – таких інструментів, як форвардні, ф'ючерсні контракти, опціони та свопи, які дозволяють забезпечити захист від негативних змін на ринку. Вони дають можливість зафіксувати майбутні ціни або ставки, що є важливим в умовах високої волатильності ринку.

Форвардні та ф'ючерсні контракти дозволяють зафіксувати ціну або курс активу на майбутній момент часу, тим самим забезпечуючи стабільність фінансових операцій. Наприклад, за допомогою ф'ючерсів на валюту банк може захиститися від коливань валютних курсів, що може мати суттєвий вплив на його зобов'язання в іноземній валюті. Якщо банк має зобов'язання або доходи в іншій валюті, фіксація обмінного курсу за допомогою форвардних контрактів дозволяє знизити валютний ризик, гарантуючи певний курс обміну. Проте варто зазначити, що такі контракти зобов'язують до виконання на визначену дату, що вимагає ретельного планування.

Опціони є ще одним важливим інструментом хеджування. Вони дозволяють закріпити певну ціну для покупки чи продажу активу, надаючи банку право, але не обов'язок, здійснити угоду. Це дає можливість скористатися вигідними умовами на ринку, якщо ціни змінюються в

сприятливому напрямку, або відмовитися від угоди в разі небажаних змін. Наприклад, купуючи опціон на покупку певної валюти за фіксованим курсом, банк може захистити себе від небажаних коливань валютного курсу, зберігаючи при цьому можливість отримати вигоду від вигідних змін на ринку.

Свопи, зокрема процентні свопи, також є ефективним інструментом хеджування, особливо для банків, що мають значні позикові зобов'язання. Вони дозволяють обмінювати потоки платежів за фіксованою ставкою на потоки за змінною ставкою і навпаки, що дає можливість зменшити ризик від змін процентних ставок. Наприклад, банк, який має значні кредити з плаваючими процентними ставками, може укласти своп на фіксовану ставку для забезпечення стабільності своїх витрат.

Однак варто зазначити, що хеджування не є бездоганим і має свої обмеження. Хоча ці інструменти можуть значно знизити ризики, вони не завжди можуть повністю нейтралізувати їх. Крім того, хеджування може бути пов'язане з додатковими витратами, такими як комісії за укладення угод та відсутність гнучкості у випадку зміни ринкових умов. Крім того, не завжди хеджування може повністю захистити від усіх можливих ризиків, оскільки ринок може змінюватися швидше, ніж можна відреагувати на ці зміни.

З огляду на ці фактори, хеджування повинно бути частиною комплексної стратегії управління ризиками. Успіх хеджування залежить від точності прогнозів ринку, вибору оптимальних інструментів і своєчасності їх використання. Тому АТ "АБ "РАДАБАНК" повинно ретельно розробляти стратегії хеджування, враховуючи специфіку своєї діяльності, а також регулярно переглядати та коригувати свої підходи до захисту від ризиків відповідно до зміни економічних та ринкових умов.

Хеджування, хоча і є потужним інструментом для мінімізації ринкових ризиків, не може забезпечити повного захисту від усіх можливих несприятливих подій. Саме тому важливим доповненням до ефективного управління ризиками є *диверсифікація* – стратегія, яка спрямована на розподіл

активів, зобов'язань або діяльності банку між різними ринковими сегментами, секторами економіки чи географічними регіонами. Цей підхід допомагає банкам уникнути надмірної концентрації ризиків у певній сфері, що є особливо актуальним в умовах високої ринкової волатильності та непередбачуваних змін у глобальній економіці.

Диверсифікація портфеля активів дозволяє знизити залежність від одного виду фінансових інструментів, таких як акції, облігації чи деривативи. Основною ідеєю цього підходу є зменшення впливу окремих несприятливих подій або ринкових факторів на загальні фінансові результати банку. Завдяки диверсифікації банк може знизити залежність від одного джерела доходу чи ризику, що підвищує його стійкість до зовнішніх змін.

Зокрема, диверсифікація портфеля активів дозволяє розподілити вкладення між різними фінансовими інструментами, такими як акції, облігації, валютні резерви або деривативи. Це забезпечує зниження ризику значних втрат через падіння вартості одного з видів активів. Наприклад, у разі зниження дохідності облігацій банк може отримати вигоду від зростання вартості акцій, що знижує загальні втрати портфеля. Також ефективною є диверсифікація за галузями, яка допомагає уникнути залежності від циклічності однієї галузі економіки.

Географічна диверсифікація також має значний потенціал для зниження ризиків, пов'язаних із регіональними економічними чи політичними потрясіннями. Банки, що працюють у кількох країнах або регіонах, можуть компенсувати втрати в одному регіоні за рахунок успішних операцій в іншому. Наприклад, у разі економічної кризи в одній країні дохід від міжнародних операцій допомагає підтримувати загальну стабільність банку.

Важливо також враховувати, що ефективна диверсифікація вимагає ретельного аналізу ризиків і можливостей кожного сегмента, а також постійного моніторингу ринку. Надмірна диверсифікація може призвести до розпорошення ресурсів та збільшення витрат на управління, що вимагає

чіткого балансу між розподілом ризиків і оптимізацією операцій. Отже, диверсифікація є стратегічно важливим інструментом у системі управління ринковими ризиками, який допомагає банкам підвищувати стійкість до змінних умов ринку та зменшувати потенційні втрати.

Ще одним важливим інструментом мінімізації ринкових ризиків є *використання фінансових деривативів*. Ці інструменти дають змогу банкам ефективно управляти ризиками, пов'язаними з коливаннями цін на активи, відсоткових ставок, валютних курсів та інших ринкових показників. Завдяки гнучкості та широким можливостям адаптації до конкретних потреб, деривативи стали невід'ємною частиною сучасного управління ризиками в банківському секторі.

Серед найпоширеніших видів деривативів, що використовуються для управління ринковими ризиками, можна виділити ф'ючерси, опціони, свопи та форварди. Ф'ючерсні контракти дозволяють банкам фіксувати майбутню вартість активів, зменшуючи невизначеність щодо змін їхньої ціни. Наприклад, використовуючи ф'ючерси на валюту, АТ "АБ "РАДАБАНК" може заздалегідь застрахуватися від коливань обмінного курсу, що є важливим для міжнародних операцій. Опціони, у свою чергу, забезпечують право, але не обов'язок купувати або продавати активи за визначеною ціною, що надає банку додаткову гнучкість у ризик - менеджменті.

Свопи, особливо процентні та валютні, є одним із ключових інструментів у портфелі управління ризиками. Вони дозволяють обмінюватися потоками платежів між сторонами за узгодженими умовами, що допомагає банкам управляти ризиками, пов'язаними зі змінами ставок або валютних курсів. Наприклад, за допомогою процентних свопів банк може замінити змінну процентну ставку на фіксовану, що зменшує ризик підвищення вартості залучених ресурсів у періоди зростання ставок.

Важливо зазначити, що ефективне використання деривативів вимагає від банків глибокого розуміння їхньої природи, потенційних ризиків та

специфіки ринку, на якому вони застосовуються. Неправильне або надмірне використання цих інструментів може не лише не зменшити ризики, а й призвести до значних фінансових втрат. Саме тому ключовими умовами успішного впровадження деривативів є наявність досвідченого персоналу, ефективної системи моніторингу та чітко визначених внутрішніх процедур, які регулюють процес їхнього застосування.

Завдяки своїй універсальності деривативи дозволяють банкам не лише знижувати ризики, але й відкривати нові можливості для отримання додаткового прибутку. У поєднанні з іншими інструментами, такими як хеджування та диверсифікація, використання деривативів сприяє створенню комплексної та ефективної системи управління ринковими ризиками, що є необхідною умовою для забезпечення стійкості та конкурентоспроможності банку.

Ефективний моніторинг ринкових ризиків є невід'ємною складовою мінімізації їх впливу на фінансову стабільність АТ "АБ "РАДАБАНК". Постійне спостереження за динамікою ключових показників ринку дозволяє своєчасно виявляти потенційні загрози та приймати превентивні рішення для їхнього уникнення. Моніторинг охоплює широкий спектр даних, включаючи зміни валютних курсів, відсоткових ставок, ціни на фінансові інструменти та макроекономічні показники, які можуть впливати на операційну діяльність банку.

Для забезпечення високої ефективності моніторингу банки активно використовують сучасні технології та спеціалізоване програмне забезпечення, яке дозволяє автоматизувати збір, обробку та аналіз даних. Інформаційні системи, такі як Bloomberg Terminal чи Thomson Reuters Eikon, забезпечують доступ до актуальної ринкової інформації в режимі реального часу, що є критично важливим для оперативного прийняття рішень. Автоматизація процесів моніторингу також знижує ризик людської помилки, забезпечуючи більшу точність і надійність отриманих даних.

Крім технологічних рішень, ефективний моніторинг потребує чіткої регламентації внутрішніх процесів і залучення висококваліфікованих спеціалістів. Регулярна підготовка аналітичних звітів про стан ринку, розробка сценаріїв розвитку подій і тестування системи на стійкість до несподіваних змін дозволяють банку завчасно реагувати на потенційні ризики. Важливо, щоб моніторинг охоплював як поточний аналіз ринку, так і прогнозування тенденцій, що забезпечує банку стратегічну перевагу в управлінні ризиками.

Ключовим компонентом системи моніторингу є зворотний зв'язок між підрозділами банку, які займаються управлінням ризиками, фінансовим аналізом і операційною діяльністю. Така взаємодія дозволяє вчасно інтегрувати результати моніторингу у процес прийняття рішень, оптимізуючи ризик - менеджмент. В умовах нестабільності фінансових ринків ефективний моніторинг стає не лише інструментом мінімізації ризиків, але й основою для забезпечення конкурентних переваг банку.

Ще одним важливим підходом до мінімізації ринкових ризиків є *диверсифікація активів і джерел фінансування*. Диверсифікація дозволяє банкам знизити залежність від окремих сегментів ринку або фінансових інструментів, що є особливо важливим в умовах нестабільності та підвищеної волатильності ринків. Розподіл активів між різними категоріями, такими як цінні папери, кредити, депозити, а також операції в різних валютах та галузях, значно зменшує ризик значних втрат через несприятливі події в окремій сфері.

Ефективна диверсифікація також стосується джерел фінансування. Банк має прагнути до збалансованого використання власного капіталу, залучених коштів від депозитів, міжбанківських кредитів та інших ресурсів, щоб уникнути залежності від одного джерела. Наприклад, залежність від короткострокового міжбанківського кредитування може призвести до ризиків ліквідності під час ринкових потрясінь.

Для того щоб диверсифікація була дійсно ефективною, необхідно проводити детальний аналіз кореляцій між різними активами, враховуючи як

історичні дані, так і поточні ринкові тенденції. Використання статистичних моделей і спеціалізованих програмних інструментів дає змогу краще оцінити взаємозв'язки та ризики портфеля активів.

Диверсифікація не лише знижує рівень ризиків, але й створює додаткові можливості для отримання доходів. Наприклад, інвестування в різні географічні регіони може дозволити банку отримати вигоду від економічного зростання в одній країні навіть за умов кризи в іншій. У поєднанні з іншими підходами до мінімізації ризиків диверсифікація є потужним інструментом забезпечення стабільності та ефективності діяльності АТ "АБ "РАДАБАНК".

Страховання фінансових ризиків є важливим інструментом для зниження потенційних втрат, які можуть виникнути внаслідок ринкових змін. У банківській діяльності страхування застосовується для покриття різних видів ризиків, таких як валютний, кредитний та ризики, пов'язані з коливаннями цін на активи. Це дозволяє банкам ефективно розподіляти ризики з іншими учасниками фінансового ринку, знижуючи ймовірність великих фінансових втрат.

Страховання може бути використане для захисту від різких змін на валютному ринку, коли курс валюти змінюється непередбачувано, що може негативно вплинути на прибутковість банку. Вартість валютного полісу страхування може бути оцінена в залежності від волатильності валютних курсів і ймовірності їхнього значного коливання. Це дозволяє банку отримати відшкодування збитків, спричинених несприятливими змінами, не понісши значних фінансових втрат.

Також важливим є застосування страхування для зменшення впливу кредитних ризиків, коли позичальники не можуть виконати свої зобов'язання перед банком. Страхові компанії можуть надати гарантії, що дозволяють зменшити збитки у разі дефолту контрагентів. Це може бути корисним для банків, що мають великі портфелі кредитів, особливо в умовах економічної нестабільності.

Вибір страхової компанії та поліса для страхування фінансових ризиків має бути ретельно продуманим, щоб забезпечити максимальну ефективність. Важливо враховувати фінансову стабільність страхової компанії, її репутацію, а також умови полісу. Крім того, страхування ризиків не має бути єдиним інструментом мінімізації ризиків, а повинно доповнювати інші стратегії, такі як хеджування та диверсифікація.

Застосування страхування фінансових ризиків є важливим елементом комплексної стратегії банку щодо управління ринковими ризиками. Це дозволяє зменшити рівень невизначеності та забезпечити стабільність фінансових результатів, а також підтримує репутацію банку як надійного фінансового інституту.

Таким чином, страхування фінансових ризиків є важливим інструментом для зниження потенційних втрат, особливо в умовах високої ринкової волатильності. Використання страхових продуктів дозволяє банкам ефективно розподіляти ризики, зменшуючи їхній вплив на фінансові результати. Важливою складовою є правильний вибір страхових партнерів та поліса, що відповідає специфіці діяльності банку. У поєднанні з іншими методами управління ризиками, такими як диверсифікація та хеджування, страхування створює надійну основу для забезпечення стабільності та мінімізації ринкових ризиків.

3.3. Перспективи вдосконалення ризик - менеджменту в банку

У сучасному банківському секторі значну роль у покращенні ефективності управління ризиками відіграє впровадження інноваційних технологій. Розвиток нових технологічних рішень дає можливість банкам здійснювати більш точну оцінку та прогнозування ризиків, значно покращуючи процеси прийняття рішень і оперативності у реагуванні на зміни ринкової ситуації. Одним із таких рішень є інтеграція штучного інтелекту,

машинного навчання та обробки великих даних, що дозволяє підвищити точність прогнозів та мінімізувати потенційні втрати.

Інтеграція нових технологій у процес управління ризиками є одним з найбільш перспективних напрямків для вдосконалення ризик - менеджменту в банках. Сучасні технології, зокрема штучний інтелект (ШІ), машинне навчання та великі дані, відкривають нові можливості для більш точного, швидкого і ефективного управління ризиками. Використання цих технологій дозволяє банкам значно підвищити точність прогнозування можливих фінансових втрат, а також своєчасно виявляти потенційно небезпечні ситуації на фінансових ринках.

Штучний інтелект і машинне навчання можуть допомогти банкам в автоматичному виявленні закономірностей у великих обсягах даних, що раніше було неможливо за допомогою традиційних методів. Наприклад, ці технології дозволяють створювати моделі, які передбачають зміни на фінансових ринках або оцінюють ймовірність виникнення конкретних ризиків (валютних, процентних, кредитних). Завдяки цьому банки можуть швидше реагувати на потенційні загрози, мінімізуючи негативний вплив на свою фінансову стабільність.

Великі дані, в свою чергу, дозволяють банкам обробляти величезні обсяги фінансової та нефінансової інформації з різних джерел – як зовнішніх, так і внутрішніх, наприклад, дані про поведінку клієнтів або ринкові зміни. Аналіз таких даних дає змогу не тільки виявити нові можливості для зниження ризиків, але й оптимізувати процеси прийняття рішень, що впливають на стратегію управління ризиками в банку.

Важливим аспектом є також розвиток автоматизованих систем моніторингу та оцінки ризиків, які на основі реального часу збирають і аналізують дані, забезпечуючи банку можливість своєчасно реагувати на зміни в ринковій ситуації. Наприклад, автоматизовані системи можуть оперативнo надавати інформацію про порушення встановлених лімітів ризиків

або виявляти аномальні ситуації, що потребують додаткового аналізу та коригування стратегії.

Таким чином, інтеграція новітніх технологій в процес управління ризиками не тільки підвищує ефективність управління, а й дозволяє банкам краще адаптуватися до швидко змінюваних умов фінансового середовища, знижуючи ймовірність великих втрат та посилюючи конкурентоспроможність на ринку.

В умовах швидкого розвитку цифрових технологій важливим напрямом *вдосконалення ризик - менеджменту* є адаптація стратегії управління ризиками до нових викликів, пов'язаних з цифровізацією фінансових послуг. Зокрема, розвиток фінансових технологій (FinTech) та впровадження блокчейн - технологій створюють нові можливості, але й відкривають додаткові ризики для банків. Ці технології змінюють традиційні підходи до управління фінансовими операціями, платежами, кредитуванням та іншими аспектами банківської діяльності, що вимагає від банків адаптації своїх методів управління ризиками до нових умов.

Фінансові технології дають змогу забезпечити більш високий рівень автоматизації, спрощення та зниження вартості фінансових операцій, але одночасно вони збільшують уразливість до кібератак, шахрайства та інших цифрових загроз. Тому важливим завданням для банків є створення стратегії кібербезпеки, яка дозволить зберегти конфіденційність даних та захистити фінансові активи від потенційних атак. Водночас блокчейн - технології, завдяки своїй прозорості та незмінності даних, можуть допомогти зменшити ризики, пов'язані з фальсифікацією транзакцій, проте їх застосування також потребує уважного підходу, оскільки вони створюють нові юридичні та регуляторні виклики.

Адаптація ризик - менеджменту до цифрових технологій має на меті не тільки забезпечення безпеки операцій, але й ефективну оцінку нових видів ризиків, пов'язаних із інноваційними продуктами та послугами. Важливою

складовою є регулярне оновлення політик і процедур управління ризиками з урахуванням змін у технологічному середовищі та нових викликів, які постають перед банками в умовах цифровізації фінансових послуг.

Інвестиції в інфраструктуру та інформаційні системи є одними з основних факторів, що сприяють ефективному управлінню ризиками в банківській сфері. Зі зростанням обсягу оброблюваних даних та необхідністю оперативного реагування на ринкові зміни важливість розвитку інфраструктури та інтеграції сучасних інформаційних технологій для управління ризиками не можна недооцінювати. Сучасні інформаційні системи дозволяють не лише автоматизувати процеси моніторингу та оцінки ризиків, але й забезпечують своєчасне оновлення даних для прийняття стратегічно обґрунтованих рішень.

В умовах високої волатильності на фінансових ринках важливо, щоб банки мали можливість швидко і точно оцінювати рівень ризиків і реагувати на будь - які зміни. Це вимагає впровадження спеціалізованих систем для управління ризиками, які дозволяють автоматизувати процеси аналізу фінансових показників, таких як Value at Risk (VaR), stress testing або інші інструменти. Завдяки таким системам можна оперативно отримувати інформацію, що дозволяє передбачити потенційні загрози та вжити заходів для їх нейтралізації.

Інвестування в інфраструктуру має на увазі не тільки впровадження новітніх технологій, а й їх інтеграцію в існуючу банківську екосистему. Технологічні рішення повинні бути гнучкими, щоб адаптуватися до специфіки діяльності конкретного банку, забезпечуючи при цьому високу точність і швидкість обробки даних. Важливою складовою є також безпека інформаційних систем, оскільки будь - які порушення в захисті даних можуть призвести до серйозних наслідків для стабільності банку.

Крім того, значення інвестицій в інфраструктуру не обмежується лише технологічними рішеннями. Важливо також інвестувати в людські ресурси,

зокрема, у підготовку спеціалістів, які зможуть ефективно використовувати нові інструменти для управління ризиками. Підготовка персоналу є ключовим елементом для забезпечення стабільного функціонування інформаційних систем і правильного реагування на ризики.

Загалом, інвестиції в інфраструктуру та інформаційні системи є необхідною умовою для підвищення ефективності управління ризиками в банківському секторі. Це забезпечує не тільки своєчасне виявлення загроз, але й дозволяє приймати більш обґрунтовані рішення для забезпечення стабільності та конкурентоспроможності банку в умовах змінного економічного середовища.

Управління ризиками в банку не може бути ефективним без врахування вимог *міжнародних стандартів і регуляцій*. Оскільки фінансові ринки стають все більш глобалізованими, а зв'язок між банками та іншими фінансовими установами на міжнародному рівні зростає, необхідність адаптації до міжнародних стандартів стає важливою умовою для забезпечення стабільності та ефективності ризик - менеджменту. Це дозволяє банкам не лише знижувати ризики, пов'язані з діяльністю на міжнародних ринках, а й покращувати свою репутацію серед партнерів та інвесторів.

Адаптація до міжнародних стандартів, таких як Базель III, який регулює вимоги до капіталу, ліквідності та управління ризиками, є одним з ключових напрямів розвитку банківських інституцій. Зокрема, Базель III визначає мінімальні вимоги до капіталу, що дозволяють банкам бути стійкими до фінансових потрясінь, і рекомендує методи оцінки ризиків, включаючи ринковий, кредитний і операційний ризики. Адаптація до таких стандартів передбачає модернізацію внутрішніх процедур і впровадження відповідних методів для оцінки та моніторингу ризиків, що забезпечує високу надійність банку у випадку змін на ринку.

Дотримання міжнародних стандартів також має важливе значення для забезпечення відповідності банку вимогам регулювання в різних юрисдикціях.

Зокрема, регулювання з боку Європейської Центральної Банку або Федеральної резервної системи США передбачає чіткі правила щодо управління ризиками, тому адаптація до таких стандартів дозволяє банку мінімізувати юридичні ризики, пов'язані з недотриманням вимог регуляторів.

Для ефективної адаптації до міжнародних стандартів, банк має здійснювати регулярний моніторинг змін у законодавстві та оперативно впроваджувати необхідні зміни в своїх внутрішніх процесах. Крім того, це вимагає від банку постійного вдосконалення управлінських і технологічних ресурсів, щоб підтримувати належний рівень відповідності вимогам.

Таким чином, адаптація до міжнародних стандартів і регуляцій є важливим аспектом для забезпечення стабільності банку та мінімізації ризиків, що виникають в умовах глобалізованого фінансового середовища. Це дозволяє не тільки знижувати юридичні та операційні ризики, а й підвищувати ефективність банківських процесів.

Вдосконалення ризик - менеджменту є важливим аспектом стабільного функціонування будь - якого банку, і АТ "АБ "РАДАБАНК" не є винятком. У ході розгляду перспектив удосконалення управління ризиками було підкреслено важливість адаптації до міжнародних стандартів, інвестування в інфраструктуру та розвиток людського капіталу, а також застосування сучасних технологій для забезпечення ефективної оцінки та мінімізації ризиків. Особливо важливим для АТ "АБ "РАДАБАНК" є впровадження інноваційних підходів у ризик - менеджменті, таких як автоматизовані інформаційні системи, що сприятимуть більш швидкому та точному моніторингу ризиків.

Адаптація до міжнародних стандартів, таких як Базель III, дозволить банку покращити свою фінансову стабільність та відповідність вимогам регуляторів, що є особливо актуальним у умовах глобалізованого фінансового середовища. Крім того, інвестиції в розвиток кваліфікації співробітників

забезпечать належний рівень компетенцій для ефективної роботи з новітніми інструментами управління ризиками.

У підсумку, для АТ "АБ "РАДАБАНК" надзвичайно важливо постійно вдосконалювати свою систему управління ринковими ризиками, що дозволить не тільки забезпечити стабільність банку, а й зміцнити його позиції на ринку, збільшуючи конкурентоспроможність у довгостроковій перспективі.

ВИСНОВКИ

Робота присвячена дослідженню управління ринковими ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК". У процесі виконання дослідження було поставлено та успішно вирішено наступні завдання:

1. Досліджено сутність та види ринкового ризику, що дозволило детально розглянути основні аспекти впливу ринкового ризику на діяльність банків. Ринковий ризик був визначений як ризик втрат, пов'язаних зі змінами ринкових умов, зокрема процентних ставок, валютних курсів та цін на активи. Визначено основні види ринкового ризику: процентний ризик, валютний ризик, товарний ризик та ризик ліквідності.

2. Вивчено фактори, що впливають на управління ринковим ризиком в АТ "АБ "РАДАБАНК". До них віднесено як макроекономічні фактори, так і внутрішні фактори банку, такі як структура активів і пасивів, політика управління капіталом та фінансова стійкість. Визначено, що ефективне управління ризиками значною мірою залежить від зовнішніх економічних умов та стратегічних рішень банку.

3. Здійснено оцінку ефективності існуючих методів управління ринковими ризиками в АТ "АБ "РАДАБАНК". За допомогою аналізу фінансових показників було визначено, що найбільш ефективними методами є Value at Risk (VaR), стрес - тестування та чутливістю до зміни ключових економічних показників. Встановлено, що застосування сучасних методів оцінки ризиків дозволяє знижувати потенційні втрати та підвищувати точність прогнозування.

4. Проаналізовано що в АТ "АБ "РАДАБАНК" існує певні проблеми в управлінні ринковими ризиками, серед яких можна виділити недостатнє використання автоматизованих систем моніторингу ризиків, а також потребу у покращенні адаптації банку до міжнародних стандартів ризик - менеджменту.

5. Встановлено основні напрямки вдосконалення методів управління ринковими ризиками в банку, зокрема впровадження нових інформаційних технологій для автоматизації процесів оцінки ризиків, розвиток прогнозних моделей та удосконалення внутрішніх політик щодо мінімізації ризиків.

6. Запропоновано вдосконалення інструментів мінімізації ринкових ризиків, зокрема шляхом використання більш диверсифікованих фінансових інструментів, застосування деривативів для хеджування ризиків та активного використання інструментів для управління ліквідністю.

7. Проведено оцінку перспектив покращення ризик - менеджменту в АТ "АБ "РАДАБАНК", що включає підвищення кваліфікації персоналу, оновлення внутрішніх регламентів та стратегії управління ризиками, а також інтеграцію сучасних міжнародних стандартів.

Загалом, дослідження показало, що ефективне управління ринковими ризиками є важливим фактором фінансової стабільності та конкурентоспроможності АТ "АБ "РАДАБАНК". Для досягнення стійкого розвитку та успішного функціонування банку в умовах мінливої економічної ситуації необхідно системно вдосконалювати методи управління ризиками, а також посилювати інтеграцію інноваційних підходів та сучасних технологій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрущенко С.М. Цифровізація процесів управління ризиками в банках України. Банківська економіка. 2021. № 2. С. 90–96.
2. Бондаренко Р.І. Вплив макроекономічних факторів на ринкові ризики банків. Світ фінансів. 2022. № 1. С. 29–36.
3. Васильєва Н. Науково–практичні підходи до побудови системи управління кредитним ризиком банку. Фінансовий простір. 2018. № 4 (32). С. 134–140.
4. Внукова Н.М. Управління розвитком ринків фінансових послуг: монографія. Харків: АдВА, 2019. 196 с.
5. Внукова Н.М., Мовчан О.В. Ієрархія факторів ризиків банку при овердрафтному кредитуванні. Науковий вісник Ужгородського університету: Серія: Економіка. 2019. Вип. 4 (41). С. 6–10.
6. Вовчак О.Д. Інноваційні підходи до управління ризиками банківської системи України. Фінансовий простір. 2017. № 5. С. 47–53.
7. Волкова Н.І., Мухіна А.С. Фінансові ризики банку: оцінка та механізм нейтралізації. Modern Economics. 2020. № 22. С. 6–12.
8. Гнатюк А.П. Оцінка ризиків у банківській діяльності. Фінансовий простір. 2014. № 2. С. 45–49.
9. Голуб М.П. Оцінка та управління фінансовими ризиками. Економічний аналіз. 2017. Т. 27. С. 34–40.
10. Гончаренко О.В. Методи оцінки ринкового ризику в банках. Вісник Національного банку України. 2017. № 12. С. 60–65.
11. Гриценко О.О. Методи хеджування ринкових ризиків у комерційних банках. Економічний вісник. 2021. № 6. С. 128–134.
12. Жигун Л.М. Основи управління ризиками в банках. Вісник Харківського національного університету. 2012. Т. 14. С. 98–105.
13. Закон України "Про банки і банківську діяльність". Відомості Верховної Ради України. 2018.

14. Іващенко І.М. Інформаційні технології у ризик–менеджменті банку. Науковий вісник Полтавського університету. 2019. № 4. С. 145–150.
15. Кіреєв А.П. Економічні ризики та методи їх оцінки. Київ: Знання, 2017. 328 с.
16. Коваленко Т.І. Теоретичні основи ринкового ризику в банках. Економіка і держава. 2016. № 8. С. 75–80.
17. Ковальчук С.О. Управління валютними та процентними ризиками банку. Економіка та держава. 2015. № 4. С. 105–110.
18. Кравчук С.В. Автоматизація ризик–менеджменту в банках України. Економіка і прогнозування. 2019. № 2. С. 88–93.
19. Кузнєцова О.В. Моделі оцінки ризиків банківських установ. Фінансові послуги. 2019. № 5. С. 50–55.
20. Литвиненко М.В. Вдосконалення методів оцінки ринкових ризиків банку. Економічний аналіз. 2016. Т. 23. С. 117–123.
- 21.
22. Літвинов В.Ю. Основи управління ризиками в банках. Банківська справа. 2015. № 3. С. 102–108.
23. Лукашенко В.Л. Ризик–менеджмент: теорія та практика. Економіка України. 2013. № 6. С. 50–56.
24. Мельник І.В. Фінансовий менеджмент в банківському секторі. Вісник Чернівецького університету. 2014. Т. 7. С. 140–145.
25. Мельник Т.П. Роль стрес–тестування в оцінці ринкових ризиків банків. Економіка та управління. 2020. № 8. С. 100–105.
26. Мороз А.М., Савлук М.І. Банківська система України: теорія та практика. Київ: КНЕУ, 2019. 512 с.
27. Назаренко Д.В. Регуляторна політика НБУ у контексті управління ринковими ризиками банків. Фінанси і ринок. 2019. № 4. С. 70–76.

28. Національний банк України. Постанова №64 "Про організацію системи управління ризиками в банках України" від 11.06.2020 р.
29. Національний банк України. Звіт про фінансову стабільність, грудень 2022 р. Офіційний сайт НБУ.
30. Нікулін А.М. Фінансовий аналіз та управління банківським ризиком. Банківський вісник. 2018. № 3. С. 22–28.
31. Омельченко О.І., Островський Д.М. Шляхи мінімізації ризиків легалізації доходів клієнтів банку. Бізнес Інформ. 2019. № 6. С. 239–245.
32. Овчарук А.О. Ризики та їх управління в банківській сфері. Фінансовий менеджмент. 2015. Т. 18. С. 33–40.
33. Пархоменко В.М. Сучасні методи управління банківськими ризиками в Україні. Фінанси України. 2018. № 7. С. 55–62.
34. Петренко А.В. Використання VAR–аналізу для оцінки ринкових ризиків банку. Інноваційна економіка. 2020. № 3. С. 62–68.
35. Пешков А.В. Теоретичні аспекти управління фінансовими ризиками в банках. Бізнес інформ. 2016. № 4. С. 87–93.
36. "Проміжна фінансова звітність станом на 30.04.2021 / Офіційний сайт АТ "АБ "РАДАБАНК". URL: <https://www.radabank.com.ua/ua/>"
37. "Проміжна фінансова звітність станом на 15.11.2021 / Офіційний сайт АТ "АБ "РАДАБАНК". URL: <https://www.radabank.com.ua/ua/>"
38. "Проміжна фінансова звітність станом на 02.05.2022 / Офіційний сайт АТ "АБ "РАДАБАНК". URL: <https://www.radabank.com.ua/ua/>"

39. "Проміжна фінансова звітність станом на 06.05.2023 / Офіційний сайт АТ "АБ "РАДАБАНК". URL: <https://www.radabank.com.ua/ua/>"
40. Рибак В.М. Управління ринковими ризиками: методи і стратегії // Науковий вісник НУБіП України. – 2017. – Т. 3. – С. 56 - 61.
41. Савченко О. І. Ризики банківських операцій та їх мінімізація // Вісник економіки транспорту і промисловості. 2016. Т. 2. С. 48–52.
42. Семененко Л. В. Управління активами та пасивами банку в умовах ринкових ризиків // Фінанси і кредит. 2018. № 9. С. 77–83.
43. Соколова Г. О. Оцінка ризиків на фінансових ринках України // Вісник Одеського національного університету. 2014. Т. 18. С. 23–27.
44. Сукач О. М. Мінімізація ризиків як інструмент забезпечення безпеки банку // Modern Economics. 2020. № 22. С. 90–94.
45. Тимченко С. Ю. Стратегічне управління ринковими ризиками банку // Актуальні питання економіки. 2015. № 4. С. 50–56.
46. Усенко А. М. Впровадження новітніх технологій в управлінні банківськими ризиками // Інноваційний розвиток економіки. 2021. № 3. С. 102–108.
47. Федоренко В. Г. Стрес-тестування як інструмент оцінки ринкових ризиків банківської діяльності // Економічні дослідження. 2019. № 2. С. 77–82.
48. Хоменко І. В. Управління процентним ризиком у діяльності банку // Фінансові інструменти. 2016. № 7. С. 60–65.
49. Царенко О. М. Роль фінансової стійкості у мінімізації ринкових ризиків банку // Фінанси, облік і аудит. 2017. № 8. С. 34–39.
50. Черненко Т. О. Методи хеджування валютних ризиків у банківському секторі // Вісник фінансово-економічної безпеки. 2020. № 2. С. 75–81.

51. Шевчук В. Р. Оцінка ефективності системи управління банківськими ризиками // Актуальні проблеми економіки. 2019. № 10. С. 88–94.
52. Шульга О. І. Аналіз ринкових ризиків у банках України // Економічний форум. 2018. № 3. С. 102–107.
53. Яковенко Л. М. Використання деривативів для зменшення ринкових ризиків банків // Фінансова система України. 2021. № 5. С. 117–123.
54. Яременко О. В. Моніторинг ринкових ризиків у банківському секторі // Фінансовий механізм. 2020. № 6. С. 90–95.
55. Яценко І. О. Перспективи вдосконалення методів управління ризиками банку в умовах нестабільного ринку // Банківська справа. 2019. № 7. С. 54–60.

ДОДАТКИ

Додаток А

Звіт про фінансовий стан АТ "АБ "РАДАБАНК" на 31.12.2023 р. за МСФЗ, тис. грн.

Найменування статті	2021	2022	2023
АКТИВИ			
Грошові кошти та їх еквіваленти	1107717	1924213	3322802
Кошти в інших банках			
Кредити та заборгованість клієнтів	1843613	1155729	1460569
Цінні папери в портфелі банку на продаж	1878033	393411	400225
Цінні папери в портфелі банку до погашення			
Інвестиційна нерухомість			
Відстрочений податковий актив	757	1519	952
Нематеріальні активи	8398	9988	10153
Гудвіл			
Основні засоби	215678	191897	195069
Інші фінансові активи	43998	97737	120570
Інші активи	59781	33151	30744
Необоротні активи, утримувані для продажу, та активи групи вибуття			
Похідні фінансові активи			
Усього активів	5157975	3807645	9124574
ЗОБОВ'ЯЗАННЯ			
Кошти банків	1047154		
Кошти клієнтів	3598644	3295307	4529828
Поточні податкові зобов'язання	9911	3744	49274
Резерви за зобов'язаннями	12000	5850	108273
Інші фінансові зобов'язання	38127	48655	45134
Інші зобов'язання	20461	13108	18005
Похідні фінансові зобов'язання			
Усього зобов'язань	4726297	3366664	4750514
ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
Статутний капітал	301000	301000	4202672
Емісійні різниці			
Резервні та інші фонди банку	23734	28935	29870
Результат від операцій з акціонером	- 329	- 329	- 329
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	107273	111375	141847
Усього власного капіталу	431678	440981	4374060
Усього зобов'язань та власного капіталу	5157975	3807645	9124574

Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток, за характером витрат за 2023
рр., тис. грн.

Найменування статті	2021	2022	2023
Процентні доходи	361407	415882	579989
Процентні витрати	134094	189104	305327
Чистий процентний дохід/(Чисті процентні витрати)	227313	226778	274662
Чисте (збільшення) зменшення резервів під знецінення кредитів та заборгованості клієнтів, коштів в інших банках			
Комісійні доходи	138335	137130	145705
Комісійні витрати	33547	30392	31433
Результат від операцій з фінансовими інструментами, що обліковуються за справедливою вартістю через прибуток або збиток	- 3957	2379	1827
Результат від продажу цінних паперів у портфелі банку на продаж			
Результат від операцій з іноземною валютою	44716	72617	89263
Результат від переоцінки іноземної валюти	3305	- 924	17656
Результат від переоцінки об'єктів інвестиційної нерухомості			
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності	4864	- 160754	- 91820
Інші операційні доходи			
Адміністративні та інші операційні витрати	62870	55739	46560
Чистий прибуток/(збиток) від припинення визнання фінансових інструментів	17629	- 423	8012
Додаткові статті (доходи) – усього за додатковими статтями			
Витрати на виплати працівникам	169024	140761	143191
Витрати зносу та амортизація	39155	36819	37862
Інші доходи	8440	20087	15625
Інші витрати	8711	18110	12633
Прибуток/(збиток) до оподаткування	127338	15068	189251
Витрати на сплату податку	23337	5765	73808
Прибуток/(збиток) за рік	104001	9303	115443

Додаток Б

Звіт про фінансовий стан, у порядку ліквідності за 2022 р., тис. грн.

	Примітки	Поточний звітний період	Попередній звітний період	На початок попереднього періоду
Звіт про фінансовий стан				
Активи				
Грошові кошти та їх еквіваленти	800100	1 924 213	1 107 717	678 743
Кредити та аванси клієнтам	800100	1 155 729	1 843 613	972 097
Інвестиції в цінні папери	800100	393 411	1 878 033	1 023 290
Відстрочені податкові активи	835110	1 519	757	456
Нематеріальні активи за винятком гудвілу	823180	9 988	8 398	4 992
Основні засоби	822100	191 897	215 678	121 708
Інші фінансові активи	800100	97 737	43 998	33 265
Інші нефінансові активи	800100	33 151	59 781	47 780
Загальна сума активів		3 807 645	5 157 975	2 882 331
Зобов'язання				
Кошти банків	800100	-	1 047 154	350 008
Кошти клієнтів	800100	3 295 307	3 598 644	2 146 381
Забезпечення				
Резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	827570	46	30	82
Забезпечення винагород працівникам	800100	5 800	11 962	9 737
Інше забезпечення	827570	4	8	3
Загальна сума забезпечень		5 850	12 000	9 822
Інші фінансові зобов'язання	800100	48 655	38 127	22 856
Інші нефінансові зобов'язання	800100	13 108	20 461	12 251
Поточні податкові зобов'язання	800100	3 744	9 911	3 407
Загальна сума зобов'язань		3 366 664	4 726 297	2 544 725
Власний капітал та зобов'язання				
Власний капітал				
Статутний капітал	610000	301 000	301 000	200 000
Нерозподілений прибуток	610000	111 375	107 273	115 256
Результат від операцій з акціонером	610000	(329)	(329)	-
Резервни та інші фонди банку	610000	28 935	23 734	22 350
Загальна сума власного капіталу, що відноситься до власників материнського підприємства		440 981	431 678	337 606
Загальна сума власного капіталу		440 981	431 678	337 606
Загальна сума власного капіталу та зобов'язань		3 807 645	5 157 975	2 882 331

Зміна представлення Звіту про фінансовий стан на 31 грудня 2021 року у форматі Звіту про фінансовий стан, у порядку ліквідності [220000] за 2022 рік, колонка «Попередній звітний період» наведено у примітці 880000 Примітки – Додаткова інформація.

Затверджено до випуску та підписано

«24» березня 2023 року

Голова Правління

Головний бухгалтер



Андрій ГРІГЕЛЬ

Андрій АХЕ

Виконавець: Тетяна ІСАЄВА
тел.: (0562) 38-76-95

Звіт про сукупний дохід, прибуток або збиток, за характером витрат за 2022 р., тис. грн.

	Примітки	Поточний звітний період	Попередній звітний період
Прибуток або збиток			
Прибуток (збиток)			
Дохід від звичайної діяльності		553 012	499 742
Процентні доходи		415 882	361 407
Процентний дохід, обчислений із застосуванням методу ефективного відсотка	800200	415 882	361 407
Комісійні доходи	800200	137 130	138 335
Процентні витрати	800200	189 104	134 094
Комісійні витрати	800200	30 392	33 547
Інші витрати		18 110	8 711
Чистий прибуток (збиток) від операцій з фінансовими інструментами за справедливою вартістю через прибуток або збиток	800200	2 379	(3 957)
Чистий прибуток (збиток) від операцій з іноземною валютою	800200	72 617	44 716
Чистий прибуток (збиток) від переоцінки іноземної валюти		(924)	3 305
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності), визначені згідно з МСФЗ 9	800200	(160 754)	4 864
Інші прибутки (збитки)	800200	20 087	8 440
Витрати на виплати працівникам	800200	140 761	169 024
Амортизаційні витрати	800200	36 819	39 155
Інші адміністративні та операційні витрати	800200	55 739	62 870
Прибуток від зменшення корисності та сторнування збитку від зменшення корисності (збиток від зменшення корисності) для нефінансових активів	800200	(1)	2 872
Прибуток (збиток) від операційної діяльності		15 491	112 581
Прибуток (збиток), що виникає від припинення визнання фінансових активів, оцінених за амортизованою собівартістю	800200	(423)	14 757
Прибуток (збиток) до оподаткування		15 068	127 338
Витрати на сплату податку (доходи від повернення податку)	835110	5 765	23 337
Прибуток (збиток) від діяльності, що триває		9 303	104 001
Прибуток (збиток)		9 303	104 001
		Звичайні акції	Звичайні акції
Прибуток на акцію [статті]			
Базовий прибуток на акцію			
Базовий прибуток (збиток) на акцію від діяльності, що триває		0.4652	5.2001
Загальна сума базового прибутку (збитку) на акцію	838000	0.4652	5.2001
		Звичайні акції	Звичайні акції
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам банку			
Базовий прибуток (збиток) на акцію, що належить власникам банку	838000	0.4652	5.2001

Зміна представлення Звіту про прибутки і збитки та інший сукупний дохід за 2021 рік у форматі Звіту про сукупний дохід, прибуток або збиток, за характером витрат [320000] за 2022 рік, колонка «Попередній звітний період» наведено у примітці 880000
Примітки – Додаткова інформація.

Затверджено до випуску та підписано

«24» березня 2023 року

Голова Правління

Головний бухгалтер



Андрій ГРИГЕЛЬ

Андрій АХЕ

Виконавець: Тетяна ІСАСВА
тел.: (0562) 38-76-95